

Meg kell semmisíteni az ágyukat és le kell rombolni az erődöket

Iorga üdvözölte az interparlamentáris konferenciát — Megválasztják az alelnököket — Propaganda a nemzeti eszményért és igazságért

Gratz Gusztáv: Az unió erős szerve legyen a nemzetek békejének

Bucurestiből jelentik: Az interparlamentáris konferencia ma délelőtt a Kamara épületében ünnepélyes körülmények között megnyílt. Az ünnepi ülést Lafontaine elnök szavai vezették be, aki rámutatott az unió tíz éves működésére, céljaira, amelyek egy új világ megteremtését szolgálják, majd a leszerelés fontosságát méltatta, amely — úgy mond — a pénzügyi és gazdasági fejlődés létfalapja, de egyszerűsített a béke biztosítója is. A konferencia elnökévé pedig végül Pompei-t, a román Kamara elnökét ajánlotta, akinek meleg szavakkal ecsetelte tudományos működését. Pompei emelkedett ezután szólásra és megköszönte az elnök és a konferencia bizalmát és üdvözölte a megjelenteket a román nép nevében. Leszögezte, hogy Románia mindig azokat az ideálokat szolgálja, amelyeket az unió maga elé tűzött. Megemlékezett az unió megalakításáról, Kremeráról és Pasnykról és hangsúlyozta, hogy Románia mindig nyitott kebelrel várja az összes nemzetek hivatott képviselőit. Iorga a román kormány nevében köszöntötte a konferencia résztvevőit és eredményes munkálkodást kívánt. Ezután az alelnökök megválasztása következett, amelynek során Loebe (német), Montagu (amerikai), Kartton de Ziard (belga), Olsen (dán), Marlain (francia), Berzeviczy Albert (magyar), Papanastasiu (görög), San Martin (olasz) és Huber (svájci) delegátusokat tisztelte meg a konferencia bizalmával. Főtájkárrá pedig a norvég Langet választották. A főtájkári jelentés előterjesztése után Istrate Micescu román előadó tartott előadást a világkriszról. Hangsúlyozta, hogy meg kell menteni a nemzeti eszményeket és az igazságot. Erőteljes propagandát követelt en-

nek érdekében a világ összes nemzetei között. Utána Loebe, a német birodalmi gyűlés szocialista elnöke volt a szónok és a fegyverkezést ostorozta kíméletlenül.

— Ez az a kérdés, amely a gazdasági krízis szülőöke. A válság az embereket különbözőképpen érinti. Az egyik nép buzában bővelkedik, a másik szénben, az elosztás azonban igazságtalan, aránytalan, ezért helyes elosztásról kellene gondoskodni. Helyre kell állítani a gazdasági egyezségeket. Nagyon fontosnak tar-

Az infláció a legkétségbeesettebb eszköz a költségvetés leszállítására

Stere polemizál Lupu dr.-ral — A koncentrációs kabinetnél a produktivitas a fontos és nem az összetétel — Titulescu Bucurestibe érkezik —

Bucurestiből jelentik: Stere Constantin az Adeverul hasábjain polemizál dr. Lupuval, aki tegnapelőtt nyilatkozott a költségvetés és a koncentráció ügyében. Szerinte az infláció mentené meg az ország pénzügyi helyzetét. Stere viszont megállapítja, hogy Lupu nézetei egyáltalában nem helyesek, mert az infláció már a legkétségbeesettebb eszköz lenne a költségvetés leszállítására. Ami pedig a koncentrációt illeti, nem az a lényeg — mondja Stere — hogy kikből tevődik össze esetleg a koncentrációs kabinet, hanem az a fontos, hogy milyen produktív egy ilyen erőegyesítés.

Az Ordinea cáfolja azt a hirt, amely szerint az erdélyi köruton levő Duca meglátogatná Maniut badacsonyi birtokán.

tom a francia-német vámuniót. Korszakalkotó a francia politikusok berlini látogatása. A világot gyors akcióra kell készíteni, hogy megmentsse. Semmisítsük meg az ágyukat — fejezte be a beszédét —, a kaszárnyák helyett lakásokat építsünk és bontsuk le az erődöket. (Nagy taps.)

Papanastasiu görög delegátus szintén a berlini látogatás jelentőségét méltatta, majd Pompei berekesztette a délelőtti gyűlést.

A délutáni ülésen Gratz Gusztáv magyar delegátus szólalt fel. Leszögezte, hogy a magyar csoport illuzióját erősen rontaná, ha az unió a magyar kisebbségi kérdésben ezuttal nem foglalna álláspontot.

— Az unió erős szerve kell, hogy legyen — mondotta — a nemzetek békejének. Bascide francia kiküldött a leszerelés fontosságát hangsúlyozta és kijelentette, hogy a francia népet a pacifizmus szelíeme hatja át.

Ducának az a bejelentése, hogy Badacsonyan meglátogatja Maniu Gyulát — bár azt az Ordinea megcáfolta —, még mindig élénken foglalkoztatja a főváros politikai köreit. Az ellenzéki lapok véleménye szerint Ducát az ellenzéki pártok készülő koalíciója megrémítette, amelynek tudvalevőleg az a célja, hogy a liberális-pártot elüsse a Iorga-kormány örökségétől. Duca ezért minden valószínűség szerint úgy akar segíteni pártja izoláltságán, hogy lesiet Badacsonyba, ahol vagy lebeszéli Maniut a liberális-párt ellen indítandó kampányról, vagy pedig kijelenti, hogy ő is belép a koalícióba.

Ducát azonban kellemetlen ügyek várják Erdélyben. A Cuvantul azt írja, hogy a liberális-párt keretén belül is felütötte fejét az erdélyiek regionalizmusa, akik azt követelik, hogy Erdélyben a megyei tagozatok éléről menesszék a régi származásúakat. Lapedatu, a párt erdélyi vezére ugyan ellenzi ezt az irányzatot, de nem lehet tudni, hogy sikerül-e majd lecsapolítani a kedélyeket.

A belpolitika másik érdekös eseménye egyébként az, hogy a liberális-párt költségvetési tervezetét készített az 1932-es költségvetési évre, amellyel mintegy el akarja gáncsolni Argetoianu nagy garral behirdetett költségvetését. A liberális-párt állásfoglalása ugyanis az, hogy a 25 milliárdos költségvetést nem lehet anélkül keresztülvinni, hogy annak ne legyenek ugy gazdasági, mint szociális kihatásai. A liberális-párt által elkészített költségvetés végösszege 28—29 milliárd lej és magában foglalja az állam legszükségesebb kiadásait, valamint az összes bevételeket is, amelyeket különböző rendszabályokkal kíván elérni a párt, anélkül természetesen, hogy a közterhekét növelné. Az elterjedt hírek szerint a liberális-párt az általa elkészített költségvetést parlamentre terjeszteni. Ezzel a sakkhuzással természetesen kétségessé válik az, hogy a parlament meg fogja-e szavazni Argetoianu költségvetését, mivel abban az esetben, ha a liberálisok kontra-költségvetéssel állanak elő, ugy már nem biztos, sikerül-e a kormánynak megszereznie a többséget, amelyet eddig tudvalevőleg a liberális támogatás biztosított. Így tehát mindenestre érdekös és eseménydus parlamenti ülészakra van kilátás.

Bucurestiből jelentik: Titulescu a közeli jövőben Bucurestibe érkezik.

Oroszország beleavatkozik a kínai-japán konfliktusba

Egymásután alakulnak a szeparatista kormányok — A shanghai rendőrség házkutatást tartott a III. Internacionálé keleti osztályának irodájában — Letartóztattak egy kommunista agitátort, akinek tizenkét neve volt

Az orosz lovasság átlépte Mandzsuria határát és nyomában páncélautók haladnak

Londonból jelentik: A Times mandzsuri tudósítója arról számol be, hogy a mandzsuri autonomista törekvések egyre jobban fellikerekednek. Ennek legteljesebb bizonyítéka, hogy a karbini városparancsnok a zendülők-höz csatlakozott.

A Daily Telegraph arról a meglepő fordulatról ad hírt, hogy az orosz lovasság átlépte a mandzsuri határt. Oroszországnak ezt az energikus lépését mandzsuri körök azzal igyekeznek megindokolni, hogy Mandzsuria határán fehér orosz csapatok gyülekeznek, akik elkezdett harcokat folytatnak a kommunis-tákkal és veszélyeztetik Szibériát. Kétségtelen azonban, hogy ez az indokolás meglehetősen erőltetett és az orosz csapatmegmozdulásoknak sokkal messzebbmenő céljaik vannak.

A shanghai rendőrség házkutatást tartott a III. Internacionálé keleti osztályának irodájában, ahol 240 titkos okiratot, 1081 röpiratot, öt nyelvre lefordított forradalmi könyveket ta-

láltak. Találtak még ezenkívül világforradalmi terveket, utasításokat, a gázháboru szabályozásáról szóló iratot és részletes tanácsokat a hatóságok félrevezetésére. A házkutatással egyidejűleg a rendőrség letartóztatott egy nemzetközi agitátort, akinek személyazonosságát még nem sikerült megállapítani, mert tizenkét névre szóló utlevele van.

Moszkvai jelentés szerint a Szovjet erőlyesen cáfolja, mintha a mandzsuri határnak orosz lovasságok által való átlépése intervenciós, illetve imperiálista terveket rejtene magában. Ezzel szemben a Daily Telegraph mukdeni tudósítója rámutat arra, hogy az orosz lovasságok nyomában páncélkocsi nyomulnak be Mandzsuriába.

Shanghaiből jelentik: Galeazzo Ciano, shanghai olasz követ felesége ma fiugvermeknek adott életet. A követ felesége mint ismeretes, Mussolini olasz miniszterelnök Fdca nevelő leánya. Így tehát Mussolini nagyapja lett.

Arad kereskedői kivétel nélkül résztvesznek a munkanélküliek segélyezésében

A fűszerkereskedők a piaci árusok ellen — Fogyasztási szövetkezetek látták el az idén az iskolai tanulókat tanszerekkel — Aradnak a temesvári vámfelügyelőséghez való beosztását kérik — A kereskedők nem importálnak a magas vám miatt — Panaszok az adóbehajtás miatt

Az aradi Kereskedelmi Testület rendkívül érdekes tárgysorozattal tartotta első őszi közgyűlését

Az aradi Kereskedelmi Testület ma este fél nyolc órai kezdettel tartotta a vasárnap megkezdett első őszi közgyűlésének folytatását. A tagok szép számmal jelennek meg a folytatódó gyűlésen, amelyet Domán Sándor, a Testület elnöke nyitott meg, aki üdvözölte a megjelenteket, majd bejelentette, hogy miután a vasárnapi gyűlésen az üzletbérleszállítások elméleti részét megvitatták, a mai értekezleten az lesz a teendőjük, hogy a dolgoknak a gyakorlati részét is megfárgyalják. Mindenekelőtt — folytatta az elnök — a mai gyűlésen a tulajdonképpeni tárgy előtt négy kisebb ügy megfárgyalása van szőnyegen.

Első a fűszerkereskedők beadványa a Testülethez, amelyben az érdekeltek kereskedők felpanaszolják, hogy az aradi piacon olyan árukat adnak el, melyek minden fűszerkereskedésben kaphatók és így természetesen ezek a piaci árusok oly erős konkurenciát a kereskedéseknek, hogy a fűszerüzletek tulajdonosai előbb-utóbb kénytelenek becsukni boltjaikat. Vannak ezek között az elárúsítók között olyanok is — folytatja a beadvány — akik összegyűjtik a különböző cipőkremes dobozokat, azokat silány minőségű krémmel megtöltik és azután azt mint jó árut adják el. A fűszerkereskedők beadványuk végén kérik, hogy a Kereskedelmi Testület pártfogólag továbbítsa a jogos panaszt az illetékes hatóságokhoz, kérve, hogy védjék a nagy teher viselő fűszerkereskedők érdekeit. Domán Sándor a beadvány ismertetése után a legmesszebbmenő jóakaratot biztosította a Testület vezetősége részéről a panasz sikeres elintézését illetően.

A diákok rendelet alapján gyakorolják magukat a kereskedelemben

Ezután a könyvkereskedők panaszának ismertetésére került a sor. Ezek szerint, mint már erről az iparkamarai közgyűléssel kapcsolatban beszámoltunk, az aradi könyvkereskedők beadványt intéztek az illetékes hatóságokhoz és most a Kereskedelmi Testülethez is, melyben elpanaszolják, hogy több aradi felsőiskolában fogyasztási szövetkezetek alakultak. Ezek a szövetkezetek természetesen az egész intézetet ellátják minden szükséges iskolaszerezzel, aminek már idáig is az volt a sajnálatos következménye, hogy a papirkereskedések alig tudnak eladni valamit és az iskolaév megkezdése előtt megrendelt nagymennyiségű írószerek és egyéb iskolafelszerelések a nyakukon maradnak. Domán Sándor a papirkereskedők beadványának ismertetése után kifejtette, hogy ezek a szövetkezetek rendkívül nagy százalékban csökkentették a papirkereskedések forgalmát, azonban ezeknek megalakulása egyenesen a közoktatásügyi miniszter rendeletére történt, aki ezt az intézkedését azzal indokolja meg, hogy a diákok ezáltal belegyakorolják magukat a kereskedelembe.

Ezzel kapcsolatban mint érdekes momentumot említi meg, hogy a közoktatásügyi miniszter egy rendeletet küldött pár nappal ezelőtt a Felső Kereskedelmi Iskola igazgatóságához, melyben felszólítja az intézet vezetőségét, hogy a diákok alakítsanak egy kis takarékpénztárt, melyet ők maguk vezessenek és az év végén mutatkozó hasznot azután maguk között osszák szét, lorga közoktatásügyi miniszter szerint erre ugyanis azért van szükség, hogy a diákok ne csak elméletileg, hanem mindjárt gyakorlatilag is belefőjenek a bankügyletekbe. Ez a takarékpénztár azonban a mai viszonyoknak megfelelően már a megalakulása előtt „csödbement”, mert az igazgatóság alapítóiként 250 ezer lejt kért a közoktatásügyi mi-

niszteriumtól, amit természetesen nem kapott meg.

Engel Gyula a papirkereskedők panaszának elintézésével kapcsolatban a kiskereskedők sérelmét is tolmácsolja, akik tudvaleg elemi iskolai irkák és írószerek eladásával is foglalkoznak és forgalmuk ez évben szintén erősen megcsappant, mert állítólag egyes elemi iskolákban a tanítók és tanítónők szerzik be és osztják ki a szükséges tanszereket. A Kereskedelmi Testület ebben az ügyben úgy határozott, hogy interveniálni fognak úgy az Iparkamaránál, mint az illetékes miniszteriumnál és különösen a felsőbb iskolákban levő szövetkezetekre vonatkozólag azon álláspontjukat fogják kifejteni, hogy a diákok ne kereskedelemmel, hanem tanulással foglalkozzanak, mert ellenkező esetben számos adózó kereskedőt megfosztanak egzisztenciájától.

Súlyos a helyzet Aradon a vámfelügyelőség megszüntetése miatt

Ezután a vámspektorátus Aradról való elhelyezésével, illetve annak megszüntetésével előállott sérelmek letárgyalása következett. Mint ismeretes ugyanis, takarékosági szempontból az aradi vámspektorátust megszüntették és az eddigi három inspektorátus helyett ezután csak kettő lesz, egyik Váradon, míg a

Domán Sándor elnök felhívása Aradváros kereskedőibe

Szóllósi Zsigmond dr. főtitkár az elmúlt gyűlésen már megkezdett munkanélküliek felsegélyezésének kérdését ismertette röviden, majd úgy határoztak, hogy a kereskedők felszólítják alkalmazottaikat, hogy fizetésüknek egy százalékát bocsássák a munkanélküli-alap javára. Ugyanakkor pedig a kereskedők ugyanolyan összeggel járulnak hozzá az alaphoz, mint amennyit alkalmazottaiktól összegyűjtöttek.

Ordelt László és Bornstein Ernő a munkanélküliek segélyezésének kérdésével kapcsolatban kérik a Testület vezetőségét, hogy interveniáljon a polgármesternél, hogy a szombati koldusokat is részesítsék a munkanélküli segélyben és a kereskedők, csak hogy az egész napon keresztül tartó molesztálásnak ne legyenek kitéve, hajlandók azt az összeget, amit így egy-két lejenként szombaton kiosztanak, egy összegben a munkanélküli alap javára adni. Domán Sándor elnök ezután is felhívja Arad valamennyi kereskedőjét, hogy a munkanélküliek segélyezésében mindenki kivétel nélkül vegye ki részét és azt az összeget, amit adni szándékoznak, azt öt napon belül jelentse be a Testület főtitkáránál. Erre ugyanis azért

másik Temesváron, Aradot, Curtici-ot és Nagylakot a váradai inspektorátushoz osztották, míg például Pécskát a temesvárihoz. Így előáll az a tarthatatlan helyzet, hogy ha egy kereskedőnek valami sürgős dolga akad, úgy Váradra kell utaznia. A Kereskedelmi Testület úgy határozott, hogy az illetékes hatóságoknál kérik fogják Aradnak a temesvári vámspektorátushoz való beosztását, ami minden körülmények között előnyösebb Arad kereskedőire nézve. Ezenkívül még két vámfügget tárgyal meg a közgyűlés, amelyek már régi sérelmei az aradi kereskedőknek.

Csökkentek az árak, — csak a vám maradt a régi

Az első a raktárdíjak körüli tarthatatlan állapot, amely hosszas interveniálásra végre revízió alá került, azonban ebből nem hogy haszna lett volna az érdekeltek kereskedőknek, ellenkezőleg tetemesebb káruk támadt, mint azelőtt volt. Ugyanis a revízió folytán a CFR a raktárdíjakat illetően úgy határozott, hogy 10 nap egy egység, ezek szerint tehát, aki három nap múlva veszi ki áruját a raktárból, az 10 napot kénytelen kifizetni, míg aki például 11 nap múlva veszi ki, az már 20 napot kell hogy megfizessen. A második sérelem a most érvényben lévő vámtarifa körül van. A vámtarifa még 1929 augusztus elsején lépett életbe és azóta még mindig ugyanazokat a vámokat kénytelenek a kereskedők úgy az exportnál, mint az importnál fizetni, amelyek az 1929-es lényegesen magas áraknak feleltek meg. Így például egy cseh textilárunk, melynek 1929-ben 12 cseh korona, tehát 60 lej volt métere, 28 lej volt az importváma. Ma, amikor ugyanaz a cseh áru csak nyolc cseh korona, tehát nem hatvan, hanem 40 lej, a vám a régi maradt. Romániában a túl magas vám miatt a kereskedők alle importálnak, amiből természetesen nemcsak nekik, hanem az államnak is jelentős kára van. A közgyűlés úgy határozott, hogy mindkét vámfügget meg fogják tenni a kellő lépéseket.

van szükség, mert a város vezetősége a tegnapi napon átiratot intézett a Testület vezetőségéhez és ebben kéri az összeg körülbelüli megjelölését, hogy a város költségvetését ennek arányában készíthesse el.

Ezután a házbérredukció kérdésének megfárgyalása következett. A multkori gyűléshez hasonlóan az elnökség indítványt tett a közgyűlésnek, mely szerint az összes üzletbérlok október tizenötödikéig egyenleg intézzék el házigazdáikkal a bérkérdést. Abban az esetben, ha ez nem sikerülne, úgy az illető kereskedők ezt jelentse be a Testületnek, amely majd az ügyben eljár. Ha a kereskedők egy részének nem sikerülne házigazdáikkal megállapodásra jutni, úgy a Kereskedelmi Testület a kormányt fogja kérni a házbérek törvényes rendezésére. Az elnöki indítványt a közgyűlés elfogadta. A tárgysorozat utolsó pontjaként a már többször felmerült és egyre fokozódó adóbehajtásnak panasz szerepelt. Domán Sándor kifejtette, hogy abban az esetben, ha valakinek ezzel kapcsolatban panasz van, úgy azt jelentse be a Testület vezetőségének, amely majd intézkedni fog ügyében. A Kereskedelmi Testület közgyűlése ezzel véget is ért.

Angliában emelkednek az élelmiszerek árai

Lloyd George tanácsa ellenére öt liberális miniszter a kormányban maradt — Rendkívüli intézkedések az árdragítás letörésére —

Londonból jelentik: A Press Associated jelentése szerint az öt liberális miniszter Lloyd George tanácsa ellenére tovább is bent marad a kormányban. A választásokat minden valószínűség szerint már a közeli napokban kifizetik. A kormány ma egyébként minisztertanácsot tartott.

Az alsóház ma első olvasásban elfogadta az árdragítás elleni javaslatot, mely felhatalmazza a kereskedelemügyi minisztert arra, hogy rendkívüli intézkedéseket fogantasson

abban az esetben, ha az árdragítás következtében az italokban és élelmiszerekben hiány állana be. A közönséget erősen aggasztja az, hogy a font áresésével szemben aránytalanul emelkedtek az élelmiszercikkek árai. A Star ki-mutatása szerint az elsőrendű élelmiszerek árai néhány nap alatt 10—48 százalékkal emelkedtek.

Londonból jelentik: A mai napon az angol font árfolyama jelentősen emelkedett. Párisban ma délután 2 órakor 100.75-el jegyezték a fontot a tőzsdén.

Iorga miniszterelnök részt vesz az aradi tanítók kongresszusán

Nagy érdeklődés nyilvánul meg az október 18-án megtartandó nagygyűlés iránt. Nichifor Crainic és Goga is tartanak előadást Aradon

Az aradi és megyei tanítók október hó 18-án Aradon nagyszabású kongresszust tartanak. A kongresszus iránt meggyeszerzte élénk érdeklődés nyilvánul meg és Bucarestből nyert értesüléseink szerint azon Iorga közoktatásügyi miniszter is részt vesz, aki a kongresszuson nagy beszédet fog tartani. A tanítóknak ez a kongresszusa, melyet a Gazeta

Invatatorilor (Tanítók Lapja) rendez meg, tulajdonképpen folytatása annak a konferencia sorozatnak, melyet Mihail Negru román író vasárnap kezdett meg a Kulturpalotában megtartott rendkívül érdekes konferenciájával. A konferenciák során legközelebb Nichifor Crainic híres román író, majd Iorga miniszterelnök, utána pedig Goga volt belügyminiszter fognak előadásokat tartani.

Kényszeregyezséget kért

Kolozsvár egyik legnagyobb pénzintézete

A passzívák százkilencvennégy millió lejt tesznek ki — Az aradi pénzpiacot nem érinti a bankbukás

Kolozsvárról jelentik: Súlyos megrázkódtatás érte újra az erdélyi pénzpiacot. A kolozsvári Transsylvania Bank R.-T., valamint annak összes fiókjai ugyanis tegnap beszüntették fizetéseiket. A bank a fizetésbeszüntetéssel egyidejűleg kényszeregyezséget kért és a kényszeregyezségi kérvényben a betétek százszázalékos kiegyenlítését garantálta három évi kamatmentes visszafizetés kötelezettségével. Az első évben 15, a második évben 35, a harmadik évben pedig 50 százalékos kvóta kiegyenlítését vállalja a bank.

A pénzintézet kimutatása szerint a passzívák 191 millió lejt tesznek ki. A Transsylvania Bank R.-T. statusa egyébként a következő: Bankoknál levő követelése: 3.600.000 lej. Váltótárca 164.000.000, folyószámla 24.000.900, kisebb adósok 2.000.000, értékpapírok 1.600.000, ingatlanok 15.500.000, készpénz 500.000. Terhek: betét 180.000.000, folyószámlai hitelezők 8.000.000, más hitelezők 3.000.000.

László Endre, a bank vezérigazgatója ma nyilatkozott a bank nehézségeinek okairól és nyilatkozatában kijelentette, hogy a tőke indokolatlan bizalmi krízise váltotta ki a bank fizetéseinek beszüntetését. Hibáztatja László az április elsejével életbelépett banktörvényt is, amelynek következtében a betétesek elhagyták a kisebb intézeteket és a külföldi nagyobb intézeteknél igyekeztek pénzüket biztonságba helyezni. Felemlíti a vezérigazgató még azt is, hogy a Transsylvania Bank R.-T. ez év augusztus végéig 50 millió lejt meghaladó összeget fizetett ki betétek fejében.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma egyébként érdeklődött Arad egyik vezető pénzügyi szaktekinényénél, hogy a Transsylvania Bank

R.-T. fizetés beszüntetésének van-e kihatása az aradi pénzpiacra:

— Az aradi pénzpiacot nem érinti a Transsylvania Bank bukása — mondotta informátorunk — és Aradon talán nem is kelt meglepetést, hogy a Transsylvania Bank beszüntette fizetéseit. Az aradi pénzintézetek ugyanis éveken ezelőtt megszüntették az összeköttetést a Transsylvania Bankkal, amelynek erőszakos terjeszkedése bizalmatlanságot keltett az erdélyi pénzintézetekben. A Transsylvania eredeti központja, mint ismeretes, Gyulafehérváron volt, később a bank székhelyét Kolozsvárra helyezte át, majd pedig Tordán is fiókot alapított. A terjeszkedés, amelyet semmi sem indokolt, értelmetlennek látszott és ezért ez az erdélyi pénzintézetekben bizalmatlanságot váltott ki a Transsylvania Bank iránt. A pénzintézetek bizalmatlansága kiterjedt a közönségre is és nyilván ez is hozzájárult a bank fizetésektelenségéhez.

Trockij és Ammanullah államcsínyt készítenek elő

Allítólag titkos hadsereget szerveznek uralomrajutásuk érdekében

Sztambulból jelentik: Ellenőrizhetetlen hírek arról számolnak be, hogy Trockij a száműzött szovjetvezér és Ammanullah, az elűzött afgán uralkodó puccstervek ügyében tárgyalnak. A tárgyalások állítólag már oly előrehaladott stádiumban vannak, hogy a két állam-

Pacha püspök papszentelésre érkezik vasárnap Aradra

A püspök részt vesz a radnai Szent Ferenc-ünnepségen.

Pacha Ágoston dr. püspök péntek este Aradra érkezik. A püspök szombaton reggel 8 órakor ünnepélyes szertartás kíséretében diakonussá szenteli Gruber Ernő dr. alszerpapot. Gruber Ernő a Minorita-rend tagja, aradi származású. A fiatal pap néhai Gruber Imrénének, a „Vasárnap” nyomda volt művezetőjének fia. Tanulmányait Rómában végezte. A fiatal rendtag jelenleg mint szabdiakonus Aradon tölti vakácóját. Október 15-én visszatér Rómába, ahol tanulmányait fejezi be. Pacha Ágoston püspök vasárnap reggel Radnára megy, ahol részt vesz a Minorita-rend Szent Ferenc-ünnepségein, melyet a rend alapítójának tiszteletére minden évben rendeznek. Aradról népes zárandoklat indul vasárnap Mária-Radnára Szent Ferenc ünnepe alkalmából.

Az anyós miatt akart megválni az élettől Aradon egy fiatal pár

A bíróság elhalasztotta a mai főtárgyalást.

Szabó Gyula huszéves péksegéd két évvel ezelőtt elhatározta feleségével, hogy közösen megválnak az élettől. Kimentek az alsótemetőbe, ahol az asszony lefeküdt egy sirra, míg férje körülbelül egy lépés távolságból revolverével agyonlőtte. Azután önmaga ellen fordította a fegyvert. A lövés azonban nem volt halálos, úgy hogy Szabó Gyula felébredt sérüléséből. Ügyét ma tárgyalta a törvényszék, azonban Kalló György aradi ügyvéd előterjesztésére a bíróság elrendelte több, Szabó által bejelentett tanu kihallgatását, akikkel azt akarják bizonyítani, hogy a fiatalok Szabó Gyula anyósa miatt akartak megválni az élettől.

Számos megyei utat rendbehozat a tél beállta előtt Aradmegye vezetősége

A felosztott megyei tanács utolsó határozatai — Közel egy millió lejt fektetnek újra be a megyei utak rendbehozatalába — Ujabb aradmegyei közmunkák kezdődnek

Aradmegye választott tanácsának felosztattatása és ezt követően az interimár-bizottság beiktatása újra ráterelte a közfigyelmet az aradmegyei adminisztráció munkájára, amely ujult lendülettel folyik tovább. Érdekes az események szempontjából átnézni a felosztott megyei tanács utolsó határozatainak döntéseit, amelyek Aradmegye számos községét és azoknak nemcsak vezetőségeit, hanem lakosságát is közelről érintik. Így csak a közelmúltban foglalkozott Aradmegye állandó bizottsága Olari község vezetőségének egyik határozatával, amelyben kimondották, hogy Batrana György olari-i gazda házáat a község iskola-célokra vásárolja meg 300.000 lejért. Tekintve, hogy a községtanács ezt a határozatát a törvények szokásos figyelembe vétele nélkül hozta meg, a megye kimondotta a határozat érvénytelenségét és erről hivatalosan is értesítette Olari község tanácsát.

Pancota községtanácsa azzal a kéréssel fordult Aradmegye vezetőségéhez, hogy a község területén fekvő, de a megye tulajdonát

képező faiskolának bérleti összegét egyfelől csökkentse le a megye évi 500 lejre az eddigi 1000 lejről, másfelől pedig engedje meg, hogy ezt a földterületet olyan terménnyel be is vetéssék, amelyek nem ártanak a faiskolának. A megyei tanács állandó választmánya elutasította a pancotai községtanács javaslatát és elrendelte, hogy új árlejtés útján adják bérbe a földterületet.

Máskülönben Aradmegye területén újra nagyszabású közmunkáknak folynak a hivatalos előkészítései. Így a megye technikai ügyosztálya elkészítette az ujarad—fibisi, a pécska—peregi, a maderat—agrit—drauti, a pancota—maderati és mascai megyei utak helyreállításának terveit. Ezeket a megyei utakat újra kikövezik, körülbelül 760.000 lej beruházási költséggel, amelyből az ujarad—fibisi utaszakra 299.970 lej, a pécska—peregi szakasra 299.090 lej jut. Valamennyi útjavításra vonatkozólag a vármegye vezetősége a technikai ügyosztály előterjesztésére kimondotta a sürgősséget.

Edison halála bármely percben várható

Szervezetének ereje állandóan csökken

New-Yorkból jelentik: Th. A. Edison a világhírű feltaláló egészségi állapota rohamosan hanyatlak. A legújabb new-yorki jelentések szerint Edison betegsége életveszélyessé vált. Orvosai tehetetlenül veszik körül betegségeét. Az orvosok véleménye az, hogy a feltaláló szervezetének ellentállási ereje percenként csökken, úgy, hogy a katasztrófia bármelyik pillanatban bekövetkezhetik.

Amerika nem tér el az aranystandardról

Európában is átmeneti jellegű a felfüggesztése.

Londonból jelentik: Washingtoni jelentés szerint amerikai hivatalos körök a leghatározottabban ellenzik a bimetalizmusra való visszatérést azzal az indokolással, hogy semmi ok sincs arra, hogy az Egyesült-Államok letérjenek az aranystandardról. Illetékes helven az a vélemény alakult ki, hogy az aranystandard felfüggesztése Angliában és több európai államban csak ideiglenes és átmeneti jellegű.

Nem kell a pénzt beváltani,
Forgalomból kivont kék százejesért
vásárolhat Zsidókórház sorsjegyet
Kochnál Str. Eminescu (Deák F.-u.)

1,000.000 lej főnyeremény.
Huzás 3 nap múlva.

Református nagyhét Nagyváradon

Két püspök érkezett az ünnepségre. — Az első nap programja.

Ma kezdődött meg Nagyváradon a reformátusok nagyhete, melyet a két nagy református egyházkerület: az erdélyi és a királyhágómelléki rendez. Ez alkalomból a református hitélet előkelőségei, közöttük két püspök is: Sulyok István és Makka Sándor Nagyváradra érkeztek és a református hívek egész seregvért elszállásolást magánházaknál. Nagyvárad közönsége vallásfelekezeti különbség nélkül igaz vendégszeretettel fogadta a nagyhétre érkező reformátusokat.

A nagyváradon első napja program szerint folyt le. Reggel 10 órai kezdettel bibliai tanulmány-óra volt, melyet Sárközi Lajos szatmári lelkész vezetett. Utána a református egyház szociális igényeiről és kötelezettségeiről tartottak konferenciát. A konferencia előadója Gönczy Lajos teológiai tanár volt. Délután 4 órai kezdettel a munkanélküliség problémájáról tartott előadást dr. Kötő Jenő egyházkerületi világi tanácsbíró. Majd templomi ünnepély vette kezdetét este hat órakor, melyen Horthy Dezsőné és Csighy Ella hangversenyénkeső szerepeltek. Bokor Sándor feketegyarmati lelkész bibliamagyarázatot tartott. A templomi est programja keretében Mozart hatalmas templomi kantatáját Vársárhelyi Sándor vezetése mellett férfikar adta elő, majd Dvorak Romance-át a nagyváradon szimfónikus zenekar játszotta el nagy hatást keltve Eichner Ernő karnagy vezényletével.

Amikor a jóbarátok összevesznek

Érdekes tárgyalás az aradi törvényszéken.

Érdekes előzményű bűnügyet tárgyalt ma az aradi törvényszék Ramonteanu dr.—Ciorapciu-tanácsa. A bűnügy két vádlottja, Lunta Miru és Bulzan János toc-i lakosok, akik 1929. szeptember 22-ének éjszakáján együtt mulattak a község kocsmájában. Mulatozás közben összeszólkóztak, amelynek során Bulzan inzultálta Luntast, akit ki is lökött a kocsmából. A vérig sértett parasztleány haza sietett, magához vett egy katonafegyvert, majd ismét visszatért a kocsmához, ahonnan kihívta Bulzan Jánost. Amidőn Bulzan megjelent a kocsmában, Luntas ráfogta a fegyvert s rálőtt, de a vaksötétségben a golyó célt tévesztett. Bulzan ekkor rávetette magát ellenfelére, kicsavarta a fegyvert annak kezéből s a puskaaggal úgy elverte, hogy Luntas súlyosabb természetű zúzódásokat szenvedett.

Kölcsönösen feljelentették egymást s az ügyben a törvényszék ma tartotta meg a kőtárgyalást. A két ellenfél közben kibékült, azonban az ügy hivatalból lévén üldözendő, a bíróság lefolytatta a tárgyalást.

A kihallgatott tanúk, de maguk a sértett felek is kölcsönösen igazolták, hogy Luntas csak a levegőbe lőtt s nem volt szándékában megölni Bulzant. A bíróság Cotioiu Romul dr. és Lepa Valer dr. ügyvédek védőbeszédei után csupán könnyű testisértésben mondotta ki bűnösnek Bulzan Jánost s ezért 15 napi fogházra és ezer lej pénzbírságra ítélte. Luntas Mitrut ugyancsak 15 napi fogházra és ezer lej pénzbírságra ítélte a bíróság tiltott fegyverviselés miatt.

Az ítélet ellen az ügyész felebbezést jelentett be.

Aláírta a várossal kötött szerződését Megkezdte tárgyalásait a színház- társulat szervezése érdekében — Látoga- tás Serbanu György dr. prefektusnál meg működését az aradi színház

Janovics Jenő dr. színházgázgató ma délután Aradra érkezett, hogy az aradi magyar színházra vonatkozó szerződését a város vezetőségének képviselőivel együttesen aláírja. A színházgázgató a pályaudvarról egyenesen a városházára ment, ahol Jegessy Károly dr. városi főügyész és Popa Constantia városi kultúratanácsos jelenlétében a számára már előkészített szerződéseket aláírta. Ezzel a jogi aktussal végérvényesen az aradi magyar színház birtokába lépett az 1931—32-é három és fél hónapos színházévednek tartamára. A város képviselőinek kívánságára Janovics Jenő dr. kijelentette, hogy a kívánt 50.000 lejes garanciát hétfőn Kolozsvárról Aradra küldi át megfelelő mennyiségű állampapírokkal.

Délután az új aradi színházgázgató első ízben jelent meg új minőségében az aradi színház irodájában, ahol több aradi színészt, adminisztratív alkalmazottat, színházi zenészt és technikai munkást fogadott, akikkel nagybárá meg is állapodott az aradi színházévedre nézve. Délután 5 órakor Janovics dr. a szabadságáról hazaérkezett Serbanu György dr. megyei prefektusnál tett bemutatkozó látogatást. Serbanu György dr. megyei prefektus szívvelyesen fogadta a bemutatkozó új aradi színházgázgatót, akivel — közelmúlt közvetlen impressziói alapján — a bécsi színházi életéről s ezzel kapcsolatosan a romániai színházi élet aktuális kérdéseiről is elbeszélgetett. A megyei prefektus annak a reményének adott kifejezést, hogy Janovics dr. aradi működése itt is a román-magyar kulturális közéletet fogja szolgálni a legművészebb kulturális és művészi eszközökkel; erre vonatkozólag különben Janovics dr. személyében és művészi multjában szilárd garanciákat lát.

A színház első hete

Ezután a beszélgetés a Janovics társulatának repertoirejében szereplő román darabokra fordult. Ennek során az új színházgázgató megemlítette, hogy már az első héten, — október hó 22—24-e táján — be fog mutatni egy román darabot, valószínűleg Eftimiu „Manole mester”-ét Arad színházlátogató közönségének.

A megye prefektusánál tett bemutatkozó látogatása után Janovics Jenő dr. tulajdonképpen be is fejezte aradi napiprogramját és az esti vonattal Nagyváradra utazott vissza. Az Aradi Közlöny munkatársának adott nyilatkozatában a következőket jelentette ki:

— Az aradi színházéved október hó második felében kezdem el, — mondotta Janovics dr. —, még pedig a drámai együttes bemutatkozásával. Amint az Aradi Közlöny számára már előbb elárultam, a megnyitó előadást díszes színházi eseménynek szántam,

Szabadlábrahelyezését

kéri a feketeszesz-ügy aradi letartóztatottja

Ötvenezer lej kauciót ajánlott fel.

A feketeszesz-ügyben a nyomozás egyelőre holtpontra jutott. Az igazságügyi hatóságok újabb letartóztatásokat nem eszközöltek, sőt a nyomozás folyamán letartóztatottakat is szabadlábra helyezték. Mint megírtuk, a nagyváradon tábla Löblé dr. és Hitter szabadlábra helyezését rendelte el, akiket néhány héttel ezelőtt tartóztattak le. Az aradi ügyészség még a nyomozás megindulásakor idézte be Grosz Mór aradi autófuvarozó vállalkozót, akit több napon keresztül tartó kihallgatás után elsőnek tartóztattak le. Grosz Mór fogvatartását a temesvári tábla is jóváhagyta s Grosz Mór hónapok óta foglya az aradi ügyészség fogházának.

Ma a letartóztatásban levő autófuvarozó kérelemmel fordult az aradi ügyészséghez, amelyben kaució ellenében kéri szabadlábra helyezését. Kaució fejében ötvenezer lejt ajánlott fel. A kérelem felett a napokban dönt az ügyészség.

amelynek előkészületei hosszabb időt is foglaltak igénybe venni. Ami a társulatot illeti, nevéket még mindig nem kívánok mondani: az aradi társulat névsorát különben is egyszerre szeretném nyilvánosságra hozni. Az alatt a három és fél hónap alatt, amíg az aradi magyar színházéved tartani fog, különben is többször fog változni az aradi társulat. Lesznek tagok, akik huzamosabb ideig maradnak Aradon, mialatt az egyes szereplők cserélődni fognak: de változni táján jön vissza Aradra, miután megnyitotta a kolozsvári színházévedet is és ekkor kezd meg a keltár átvételét és a megnyitás előkészületeit, fog automatikusan a dráma az operettel és az operette-társulat a drámai ensemble-val.

A szerződés kérdése

— A szerződésnél — mondotta Janovics dr. — felek, hogy igen kevés mértékben vehetem igénybe a régi együttes tagjait, hiszen a drámai együttesem máris túlnagy: primadonánát pedig valószínűleg külföldről kell még hoznom. Ami azonban a színházi zenekart, az adminisztratív és a technikai személyzetet illeti, alkalmazottakat csakis Aradról szerződöttek. Az operette-előadások főrendezője Hetényfi Elemér lesz; drámát felváltva rendeznek a már ismertebb rendezőim, közöttük jómagam is. Ami az adminisztrációs irányítást illeti, azt magamnak kívánom az egész vonalon fenntartani.

Janovics dr. ezután több új darabról beszélt, amelyekről annak idején minden elsietett híradásnál részletesebben és pontosabban fogunk majd beszámolni a színháziroda kommunikációjánál. Az új aradi színházgázgató a jövő hét közepén

A borsai bűnpör a nagyváradon Tábla előtt

A Tábla elrendelte a vádlottak elővezetését.

Nagyváradról jelentik: Felháborodással fogadta nemcsak Románia, de a külföld közvéleménye is az elmúlt évben a legnagyobb részt zsidó lakosságú Borsa község felgyújtásának hírért. A nyomozás folyamán letartóztatották Danila diákvezért, Dumitrescu és Berinde borsai görög keleti lelkészeket, akiket igazság vádjára alá helyeztek, valamint rajtuk kívül még tizenhét borsai zsidó lakost állították törvényszék elé. A szatmári törvényszék felmentette az összes vádlottakat Danila diákvezér kivételével, akit ötezer lej pénzbírságra ítéltek. A szatmári főügyész megfélembizte az ítéletet, Hamangiu igazságügyminiszter a nagyváradon táblához utalta az ügyet, melynek felelősségi tanácsa most tárgyalta a borsai igazgatók ügyét.

A tárgyaláson a husz vádlott közül csupán Dumitrescu lelkész jelent meg, emiatt rövid tanácskozás után a tábla november 12-ére halasztotta el a borsai bűnpör tárgyalását. A megjelent Dumitrescu lelkész védője kérte ydence ügyének különválasztását. A bíróság elrendelte az összes meg nem jelent vádlottak elővezetését. Danila Constantint azonban, arról kiderült, hogy Borsán lakik, ismét megidézik. Zelea Codreanu, a Vaszárdia vezére, tegnap táviratot küldött a tárgyalásra, hogy lekérte a vonatot s emiatt nem jelenhetett meg. A bíróság elrendelte Zelea Codreanu újabb megidézését is.

1 darab kék százejessel

1,000.000 lejt nyerhet

a Zsidókórház sorsjegyével.

Huzás október 5.

Kapható Kochnál, Str. Eminescu (Deák F.-u.)

Nagy tombola és táncest szombaton a Városi Kávéházban a munkanélküliek és szegények javára

Százezer lejt loptak el a Neuman Testvérek-cég pénzbeszedőjétől a Banca Nationala aradi fiókjában

Páratlan vakmerőséggel elkövetett lopás — Egy elegáns ur, aki érdeklődik — Felfedezik a bűntettet — Menekülnek a tolvajok — Üldözés autón Radna felé — Beszél a soffőr, aki elvitte a tetteseket

Vakmerő bűntény és hajszá amerikai stílusban

Jól megszervezett és úgy arányaiban, mint végrehajtásában, amerikai méretű lopás foglalkoztatja az aradi rendőrséget. A lopás színhelye a Nemzeti Bank, károsultja a Neuman Testvérek R.-T. A bűntény kipattanása óta ezer apró, de érdekfeszítő részlet tudódott ki és ezek alapján, valamint a szemtanúk előadásából a nagyszabású tolvajlás a következőkben rekonstruálható:

Az utóbbi napokban rendkívül nagy a tülekedés a Banca Nationala pénztártermében. A Nemzeti Bank kiadott közleménye szerint ugyanis a régebbi típusú líra, kék és téglaszínű százalékos bankjegyek legkésőbb október 1-ig válthatók be és ezen a terminuson túl ezek a pénztípusok érvényüket veszítik. Ennek nyomán azután nagy népvándorlás indult meg a Banca Nationala felé, mert a régebbi típusú százalékos még tekintélyes mennyiségben forognak közkézen. Milliós értéket képviselő papírpénzek indultak utolsó utjakra, százak és százak ácsorogtak a bank pénztárhelyiségében és az ennek nyomán előálló tülekedés nagyban megkönnyítette a bűn napszámolásának munkáját.

Ma délelőtt fél 10 óra körül megjelent a Banca Nationala pénztártermében Meisinger Ottó, a Neuman Testvérek R.-T. pénzbeszedője. Meisinger több, mint husz esztendeje áll már a vállalat szolgálatában és mindig a legnagyobb becsületességgel és megbízhatósággal végezte el a rábízott munkát. Az inkasszáus 315 ezer lej értékű régi típusú százalékos hozott beváltani. A beváltás megtörtént, Meisinger a pénz ellenértékét ezer lejesekben kapta meg.

A „falazó” munkába kezd

A sürgés-forgás nagy és Meisinger szeretne mielőbb kijutni a tülekedésből. Amikor a százezer lejes csomagokat el akarja aktatáskájában helyezni, egyszerre egy 40 év körüli jólöltözött, zöldesbarna trenchcoatos férfi kerül mellé és a kezében lévő kékesszínű bankjegyre mutatva, román nyelven megkérdezi: — Nem tudja kérem, beváltanak itt francia frankot?

Meisinger gyanútlanul válaszol a kérdésre, az idegen még egy pár kérdést tesz föl, majd a bejárat felé indul. Amikor a pénzbeszedő felemeli a bankjegy-kötegeket, a réstől elhúlna veszi észre, hogy az egyik, százezer lejt tartalmazó csomag — eltűnt. Egy pár pillanatig a megdöbbenéstől szóhoz sem tud jutni, de amikor a távozó idegenen újlag megakad a tekintete, gyanút fog és a távozó után siet.

Leny az uccán utólérte a gyanús idegent és megszólította. Ezt a jelenetet Hulber Flora, a Banca Nationala előtt posztoló rendőr a következőképpen adja elő:

— Meg nem tudom érteni, hogy a pénzbeszedő miért nem szólt nekem, hogy fogjam le a gyanúsítottat. Ehelyett csak eredménytelen vitába szállt vele.

— Ön volt az, aki a frank beváltása iránt érdeklődött? — kérdezte Meisinger.

— Én? — mutatott az idegen csodálkozó arcot. — Nem is ösmerem önt, hát hogyan kezdtem volna ilyesvalamit.

— Hová tüntette el a százezer lejes csomagomat? — kérdezte elkeseredett hangon Meisinger.

— Én?... Százezer lejt?... Kérem kutasson ki, összesen háromszáz lej van nálam.

Eddig a rendőr elbeszélése. Egyébként a

nyomozó közegek véleménye szerint a gyanúsított átkutatása sem járt volna eredménnyel. A lopást ugyanis többen követték el, még pedig ugynevezett „falazással”. A frankbeváltás iránt érdeklődő csak Meisinger figyelmét terelte el. Ezalatt egy másik cinkostárs a csomagot elemelte és azon nyomban továbbította azt egy harmadik, távolabb állónak, aki azonnal elhagyta a banképületet. Így azután azonnali vizsgálat és esetleges motozás sem járt volna eredménnyel.

A nyom Radna felé vezet

A Nemzeti Bank igazgatóságának telefonjelentésére azonnal megjelentek a helyszínen Mangra Vazul komiszár, valamint Tasca Romulus és Sava Mihály detektívek. A nyomozás azonnal eredményt mutatott fel, mert sikerült annyit megállapítani, hogy három gyanúsított viselkedő férfi, akiknek egyikére az adott szemlélyleírás is megfelelt. Kibérelték az 1291. Ar. jelzésű taxiutót, amelyet Hegedüs Ferenc soffőr vezet és az állomáson át Máriaradna felé elhajtattak. Mangra komiszár és Tasca detektív erre azonnal autón a gyanúsítottak üldözésére siettek.

Az egész rendőrségi apparátus megmozdult. Mihailovici Milos, a rendőrség bünygyi osztályának titkára azonnal telefonált Radnára és a szomszédos községekbe, hogy a menekülők autóját tartóztassák fel. Érdeklődtünk a Városháza előtti autóstand vezetőinél, akik a következőket mondták:

— Egy sötétzöld kabátba öltözött férfi lépett Hegedüs Ferenc kocsiához és megkérdezte, hogy mennyiért viszi ki Radnára. Nyolcszáz lejben állapodtak meg. Az idegen azt mondta, hogy a Csanádi-palota előtt még ketten felszállnak az autóra. Odahajtottak és még láttuk, hogy a két férfi beszáll az autóba. Ilyen a taxisok szerencséje — panaszkodtak a soffőrök — néha hétszámra állunk itt fuvar nélkül. Ha meg akad utas, akkor is kiderül róla,

Megkezdődtek a közmunkák Aradon

A munkanélküli-segélyezési akció sikere — Radu Cornel dr. látogatása Arad közhivatali vezetőinél — Az aradi törvényszék bírái és tisztviselői felajánlották fizetésük egy százalékát

Az aradi munkanélküliek felségélyezésére indított városi akció egyre eredményesebben halad tovább a maga megkezdett útján előre. Dr. Radu Cornel interimár-bizottsági elnök a mai nap folyamán hivatalos minőségben látogatást tett Hargot György törvényszéki főelnöknel és a CFR aradi vezetőségénél, akiket annak az eszmének híveivé igyekezett megnyerni, amely Arad valamennyi köztisztviselőt foglalkoztató intézményénél már előbb is meghozta a maga eredményeit. A látogatások során az interimár-bizottsági elnök olyan ígéreteket kapott, amelyek biztosítani látszanak az önkéntes tisztviselői felajánlások akciójának további sikerét. Az aradi törvényszéki bírák és tisztviselők fizetésüknek egy százalékát már most felajánlották az aradi munkanélküli segélyakció számára.

Ezután Radu dr. Balacescu tábornok, divízióparancsnokot kereste fel hivatalában. A generális azonban jelenleg Nagyváradon tartózkodik, ahonnan csak a hét végén érkezik vissza Aradra, így nem volt mód rá, hogy a város vezetője ajánlatát közvetlen uton megtehesse a katonai parancsnok számára.

A mai napon különben megkezdődtek az önkéntes tisztviselői felajánlások összegszerinti

hogyan tolvaj.

Délután fél négy órára váratlanul befutott a standra a nem mindennapi kalandot átélő autó. Hegedüs Ferenc, az 1291-es autó vezetője a következőképpen mondotta el a különös esetet:

— Nem is gyanítottam, hogy utasaimat a rendőrség üldözi. Az idegen, aki az autót kibérelte, rendkívül izgatottnak látszott. A Malkucukrászda előtt megállította az autót és ott még két jólöltözött férfi szállott be. Az egyik kezében egy aktatáska volt. Amikor az állomásra értünk, itt a postaépület előtt újból leszállottak. Bementek a postára, majd újból beszálltak — ekkor még idegesebbek voltak — gyors menetet diktáltak és az autót Radna felé irányították. Radnán a Maros-hídnál megálltunk, ott kifizették a menetdíjat és nekiindultak a hidon Lippa felé. A rendőrségi autóval csak visszafelé jövet találkoztam Szabadhely közelében és ekkor tudtam meg, hogy mivel gyanusították utasaimat.

Ennyit tud Hegedüs Ferenc az ügyről.

A Neuman Testvérek r.-t. központi irodájának aiján egy asszony lép ki. Meisinger Ottóné. Sirva panaszkodik:

— Látom, hogy fél kettő és még nem jön haza. Mindjárt tudtam, hogy valami baj van. Jaj Istenem, azóta sem láttam. A detektív-magukkal vitték, mert azt mondja, ő megismeri az egyik tolvajt. Istenem, huszonöt év már, hogy a cégnél dolgozik és soha semmilyen baj nem fordult elő.

Csak nehezen sikerül a sirdogáló asszonyt megnyugtatni. Meisinger Ottó és ez a síró asszony ennek a bűnténynek a legtragikusabb szereplői.

Egyébként ha a kijelölt gyanúnyom a helyes irányba vezet, a tolvajok kézrekerítése minden órában várható.

A nyomozás eddigi eredménye

A késő esti órákban visszaérkeztek Aradra a rendőrség kiküldött tisztviselői. A nyomozást végző rendőri közegekkel beszélgetett, folytattunk és a következő felvilágosítást nyertük:

— A rendőrség átkutatta Radna-Lippa egész környékét, azonban csak igen kevés nyomra akadt. Egy radnai vendéglős látta, amint a tettesek kifizették a soffőrt, azt azonban már nem figyelte meg, hogy merre folytatták utjukat. Ettől eltekintve a menekülőknek teljesen nyoma veszett. A rendőrség házasan nyomoz és a kedvezőtlen körülmények ellenére is reméli, hogy rövidesen sikerül kézrekeríteni a vakmerő tolvajokat.

befizetése az aradi városháza pénztárba, mely a munkanélküli segélyalapot kezeli. A szeg szerint még korai volna minden köznáció — jelentette ki az Aradi Közlöny munkatársa számára Radu dr. — de már a hét végén számszerint is összegezhető lesz az eddig önkéntes tisztviselői fizetés-felajánlások sumája, amely a jövő hónapban újabb felajánlásokkal fog növekedni.

Az aradi közmunkák a mai nappal már csak megkezdődtek és a munkához már a munkanélküliek már e hét végén megkapják első csonka-heti béreiket.

Az aradi mozik mai műsora

Fél 5, 7 és fél 10 órakor:

CENTRAL MOZGÓ: Premier! Anny Ondra hangosfilmje. KICSERÉLEM A FELESÉGEM. Revü ötletes, mulattató vígjáték. A többi szereplő: Andre Pilot, Adele Sandrock, Félix Bressart, Fried Arno. Ezt megelőzi a Schmeline-Stribling bőgőközérsől készített komplett hangosfilm.

5. negyed 8 és negyed 10 órakor:

SELECT MOZGÓ: AZ ERDÉSZELENY. Zenei mozgó. Mozart hasonló című operettjéből és egyéb dalokból Bruno Granichstaedten állította össze. Főszereplők: Irene Fischer, Paul Richter, Oskar Karlweis, May Tibor.

H I R E K

Kölcsön, amit lélegyre ígértek...

Font. Laval. Briand. Berlin. Gyilkosság. Mérényletek. Munkanélküliség. Ez 1931. A nagy események korszakát éljük. Másról sem beszélnek, mint ezekről a világrendítő eseményekről. De amikor az emberek kimondják azt a szót, hogy font és hogy Anglia válságban van, titokban nem is arra gondolnak, hogy mit csinál Laval, meg a többi, hanem arra, hogy honnan veszik az elsejei házbért? Az egész világon mindenki pénzügyekről és békéről tárgyal. Persze azért nem a világ anyagi helyzetén töri a fejét hanem a saját magánán; mit szólna a háziúr, ha a házbért csak tizenötödikén venném fel? Nem fog belemenni, hiszen még a multkorit sem fizettem ki. Az ember már előre átgondolkozik jó néhány álmatlan éjszakát, míg elér az elsejéhez. Minden percet gondolkozással tölt el.

Érthető tehát a házbérfizetők kifakadása az új időszámítás ellen: hiszen ez egy teljes óra veszteséggel járt. Egy óra, amin keresztül oly sok minden meg lehetett volna fontolgatni. Most ezt is elvették. Igazán né csodálkozunk, hogy egyesek, akik még nem fizettek házbért, arra hivatkoznak, hogy az idő rövidsége miatt nem tudták megszerezni a pénzt. Mert az természetes, hogy valaki éppen harmincadikán éjszakára ígerte a kölcsönt és az összes törlesztését. Eppen harmincadikára és akkor is éjjel félegyre. Ezen az éjszakán tudvalevőleg nem is volt félegy... (bér—)

— **IDŐPROGNÓZIS.** Erős éjleli lehülés, reggel ködök, nappal túlnyomóan derült idő várható számottevő felmelegedéssel.

— **Mihály nagyvajda negyedik elemista.** Bucurestiből jelentik: Mihály vajda hétfőn kezd meg a sinaiai Carmel Sylvia-iskolában az elemi iskola IV. osztályának tanulmányait.

— **A török miniszterelnök Athénben és Budapesten.** Ankarából jelentik: Izmed pasa, török miniszterelnök tegnap este elutazott a fővárosból. Utjának céljai Athén és Budapest. A miniszterelnök reméli, hogy látogatása gyarapítani fogja a örökország és a másik két állam között eddig létező gazdasági eredményeket.

— **Külföldön rendkívül megerősödött a lej.** Bucurestiből jelentik: A Lupta szerint főleg a váci és a hollandi pénzpiac nehézségei miatt a lej rendkívül megerősödött. A külföldi nagy bankoknál nem is lehet lejt kapni. A belső piacon a fontot 660—640-es árnívón jegyezték.

— **A Népszövetség megbízottai Budapesten.** Budapestről jelentik: A Népszövetség megbízottai október 7-ig érkeznek a magyar fővárosba. Royal Myer tegnap este már megérkezett. A „Magyarország” értesülése szerint még ma este megérkezik Leveday is, a pénzügyi bizottság igazgatója.

— **Jugoszlávia 312 képviselőt választ.** Belgrádból jelentik: A király ma aláírta a jugoszláv szenátus tervét. A választási bizottság megállapított értelmében Jugoszlávia 312 képviselőt fog választani.

— **A megye 25 ezer lei segélyt ad Cuied közság lakosainak.** Az aradmegyei sebesi járásban Cuied községben tíz pusztított a közelmúltban, amely arra készítette a járás vezetőségét, hogy Aradmegyétől megfelelő összegű tüzkárpótást segélyt kérjen a cuiediek részére. Aradmegye vezetősége 25 ezer lei kársegélyt szavazott meg a károsult lakosság számára. Az összeg finanszírozása a tél bekövetkezése előtt meg végbe és azt a bizottság hajtja végre, amelynek vezetője a városi főszolgabíró, míg tagjai a községi jegyző és két községtanácsos lesznek.

— **Felhívás az aradi munkanélküliekhez.** Arad városi törvényhatósága felhívást intézett az aradi munkanélküliekhez, hogy jelentkezzenek a városi 31. számú szobájában működő központi munkanélküli hivatalnál összeírás végett. Az összeírás naponta délelőtt 9—12 óra között történik, azon csak az aradi, állandó lakhellyel bíró munkanélküliek jelentkezhetnek. A jelentkezők hozzájárulással munkakönyvüket és a bejelentőhivatal felbocsátott személyazonossági igazolványukat, amellyel a tél folyamán segélyben részesülnek.

Betörés közben tettenérték a radnai állomás forgalmi tisztviselőjét

Allandóan fosztogatta az állomás büfféjét — A nyomozás meglepő eredménye — A megtévedt tisztviselőt az aradi ügyészségre szállították

A radnai állomás főnökéhez néhány héttel ezelőtt panasszal fordult az állomási büffet tulajdonosa, hogy ismeretlen tettesek állandóan dézsmálják éjjelenként a büffet italkészletét, sőt több ízben felfeszítették azt a fiókot is, amelyben pénz sejtettek. Az állomás főnöke a legnagyobb titokban vezette be a nyomozást, éjjelenként lesbe állította az öröket, hogy a büffet fosztogatóit leleplezhessék. Az elmúlt éjjel végre sikerült tetten érni a büffet tolvaját. Az örök legnagyobb meglepetéssel látták, hogy Divin János, a radnai állomás forgalmi tisztviselője óvatosan közeledett a büffethez, alkücsőt vett elő zsebéből, amellyel felnyitotta az ajtót és eltűnt a sötét helyiségben.

Az örök jelentést tettek az állomás főnökének, aki megjelent a büffetnél, ahol tettenérték

— **Gajda, a lefokozott cseh tábornok szovjet-szolgálatban.** Prágából jelentik: Gajda, a cseh hadsereg lefokozott tábornoka hír szerint felajánlotta szolgálatait a Szovjetnek.

— **Szabadlára helyezték a biatorbágyi mérénylet németországi gyanúsítottját.** Bécsből jelentik: Loebeni jelentés szerint ma szabadlára helyezték Riezen WALTER, a biatorbágyi bombamerénylet egyik gyanúsítottját. Riezen azt hangsúlyozta, hogy nem kommunista és ezenkívül sikerült alibit is felmutatnia.

— **A kódsi halálbánya nem engedi el áldozatait.** Budapestről jelentik: A kódsi halálbányából a holttesteket még mindig nem lehet kihozni, mert a tárnákba egyre újabb víztömegek nyomulnak. Valószínűleg a halottak kriptáira most már végérvényesen a bánya marad.

THEMES táncoklont kezd október 2-án a Városligetben.

— **Eszperantista világiáró Aradon.** Bubarnik Gyula, állás nélküli nyomdai gépmester Gyulafehérvárról gyalogtúrára indult le. Tervbevette Magyarország, Csehszlovákia, Németország és Franciaország bejárását. Utazásáról utinaplót vezet, amelyet mint eszperantista nemcsak az egyes városok nyomdái és sportegyesületeivel, hanem az ott élő eszperantistákkal is láttatott. Utjának során ma érkezett el Aradra, ahonnan tovább folytatja utját.

Átmeneti kabátszövetek 190 Leitől I. SCHUTZ-nál.

— **Aranyélet — Aranyágon.** Aradmegye vezetősége a közelmúltban foglalkozott Aranyág község hivatalnokának, Cociuba Gheorghenak ügyével, akit az aranyági községtanács 3 szavazattal egy ellenében impiegáltá „nevezett ki”. Tekintettel arra a körülményre, hogy ez a kinevezés a köztisztviselők szolgálati szabályzatának megfelelő rendelkezéseivel ellenében történt, Aradmegye állandó választmánya megsemmisítette Gheorghie Cociuba aranyági kinevezését, egyben pedig felszólította Aranyág községtanácsát egy új pályázat kihirdetésére és annak törvényes formalitások melletti levezetésére.

— **Lantos Irma letartóztatását helyben hagyta a vádtanács.** Az aradi törvényszék vádtanácsa ma foglalkozott a tegnap letartóztatásba helyezett Lantos Irma elzúllott temesvári urileány ügyével, akit lopás miatt jelentettek fel. Lantos Irma a terhére rótt bűncselekményt beismerte, egyben elmondta azt is, hogy négy gimnáziumot és két kereskedelmi végzet, amelyet bizonyítványokkal igazolt. Mint állami tisztviselő rendes életet élt. A vádtanács Lantos Irma letartóztatását helyben hagyta.

— **Elfogott tolvaj.** A rendőrség előállította Rosutiu György 42 éves nagykereskedő nap-számost, akiről megállapítást nyert, hogy már napok óta dézsmálja az aradi felsőkereskedelmi iskola tüzfáját. Rosutiut a rendőrség őrizetbe vette

Divin János forgalmi tisztviselőt, aki nagyobb mennyiségű italt akart magával vinni. Értésítették a csendőrséget, amely bevezette a nyomozást és házkutatást tartott Divin János lakásán, ahol nagyobb mennyiségű likőrt, bort és más szeszes italt találtak, amelyeket a megtévedt forgalmi tiszt betörése során hordott haza.

A csendőrség a betörő vasuti tisztviselőt letartóztatásba helyezte s ma délelőtt szállította be az aradi ügyészségre, ahol a vizsgálóbírószak kihallgatása után előzetes letartóztatásba helyezte, mivel Divin János beismerte, hogy a büffet rendszeresen fosztogatta azokon az éjszéken, amikor forgalmi szolgálatot teljesített. A kár körülbelül 22 ezer lej, amelyet lopásaival okozott a büffet tulajdonosának.

Rablótámadás Nagyvárad mellett

A hideg éjszakában levették áldozatukat az utonállók.

Nagyváradról jelentik: Vakmerő rablótámadás érte Mitzinger Mihály váradszőlősi lakost, akit az elmúlt éjszaka folyamán az országúton botokkal felfegyverezett rablóbanda támadott meg. Mitzinger csendesen ballagott az országúton, amikor hirtelen felbukkant előtte egy nyolctagú, gyanús külsejű emberekkel álló csoport. Az ismeretlen egyének rávetették magukat a magányos Mitzingerre, akit a földre tepertek és kiküldték. Zsebében mindössze 150 lejt találtak, amit elvettek tőle. Azonban mivel nem voltak megelégedve a talált zsákmánnyal, tekintettel a hideg éjszakai időre, áldozatukra nézve keletlenül elhatározással jutottak, melyet azonnal meg is valósítottak. A szerencsétlen Mitzinger levették, csupán alsóruháját hagyták rajta, majd ott hagyták az országúton. Tovább menve még három szentandrási legénnyel akadt össze a rablóbanda, akiket ugyancsak ki akartak fosztani, azonban ezeknek sikerült elmenekülniük. Mitzinger és a három vándorlegény nemsokára azután elértek egy sörgyárba, ahonnan telefonon jelentést adtak le a felix-fürdői csendőrségnek. A csendőrség be is vezette a nyomozást, melynek eredményeként elfogtak több vándorcigányt, akiket azzal gyanúsítanak, hogy ők követték el a rablótámadást.

— **Halálozás.** Vass Mátyás, aradi születésű nyugalmazott főmérnök Szekszárdon, 46 éves korában elhunyt. Édesanyjának, a 78 éves özvegy Vass Mátyásnénak egyedüli támasza volt. Vass Mátyás édesapja köztisztviselőben álló uriember volt Aradon és annak idején a Vadászúti kávéház tulajdonosa volt. A háború után a család Szekszárdra költözött, ahol most a főmérnök meghalt.

— **A jósnő halála.** Budapestről jelentik: Ma reggel a Váci-ut 125. szám alatti lakásán holtan találták Németh Józsefné 60 esztendősnő jósnőt. Mint hogy nyakán zúzódásokat találtak, az a gyanu merült fel, hogy a jósnőt meggyilkolták. Az orvosszakértői vizsgálat ezzel szemben megállapította, hogy Némethné szívizomhűlésben halt meg, rosszulletvekor a földre zuhant és innen származhat a nyakán talált sebek.

— **Szeptember 30-án lejárt a moiorosjárműveknek a rendőrségen való összeírása.** Az aradi rendőrség közli, hogy akik eddig nem jelentkeztek, vagy valamilyen oknál fogva vissza lettek utasítva, ugy október 5—6-án jelentkezhetnek a rendőrség közlekedési osztályán 8—12 óráig.

— **Szüreti mulatságot rendeznek az aradi nyomdászok vasárnap, október 4-én a Gutenberg Otthonban a munkanélküli levő nyomdászok javáért.** A szüreti mulatság délután 4 órakor kezdődik és reggel 5 óráig tart. A zenét egy elsőrendű cigányzenekar szolgáltatja. Belépődíj személyenként 20 lej.

Letették az esküt

az új megyei interimár-bizottság tagjai

Serbanu dr. prefektus holnap veszi hivatalát.

Az aradmegyei prefekturán ma ünnepélyes külsőségek között tették le a hivatali esküt a megye újonnan kinevezett interimár-bizottságának tagjai, akiknek neveit legutóbbi számában hozta nyilvánosságra az *Aradi Közlöny*. Dr. Serbanu György megyei prefektus tegnap éjjel érkezett vissza Aradra, de a mai nap folyamán még nem vette át hivatalának vezetését. Így a délelőtti ünnepélyes aktus keretében helyettese, dr. Lazar Ágoston megyei közigazgatási igazgató vette ki az interimár-bizottsági tagok hivatali esküjét.

A délután folyamán az *Aradi Közlöny* munkatársa beszélgetést folytatott a szabadságról hazaérkezett megyei prefektussal, aki az osztrák fővárosban szerzett élményeiről beszélt és különösen nagy elismeréssel szólt a bécsi állami Operaház egyik „Tristan és Izolda” előadásáról. Serbanu dr. a mai délutánt a megyei közigazgatásnak távollétében történt eseményeinek áttanulmányozásával töltötte, majd felgyült magánlevelezését rendezte. A megyei prefektus holnap veszi át hivatalosan a megyei közigazgatás vezetését.

— Kisiklott egy tehervonat — nyolc sebesült. Dortmundból jelentik: Ma délután két órakor a dortmundi teherpályaudvaron simtörés következtében egyik tehervonat kisiklott. A mozdony felborult és négy kocsi magára rántott. A szerencsétlenségnek négy súlyosan és négy könnyebben sebesült áldozata van. A súlyosan sebesült áldozatok állapota életveszélyes.

— Antialkoholista propaganda-mester Aradon. Paarmann Erich berlini professzor propaganda-utjában Aradot is érinti és az itteni Good Templar-rend hivatalos helyiségében: Piata Avram Iancu (v. Szabadság-tér) 18. sz. alatt f. hó 5-én, hétfőn este fél 9 órai kezdettel nyilvános előadást tart. Minden érklődőt szívesen látnak. Beleptéij nincs.

— A pécskai tragédia epilógusa. A pécskai rendőrség a mai nap folyamán befejezte a nyomozást a véres családi drámában, melynek áldozatai Sipos Mátyás gazdálkodó és felesége. A jó módú Sipos Mátyás — mint jelentették — néhány nappal ezelőtt fejszével agyonütötte feleségét, aki állandóan részegeskedett s türethetlenné tette férje életét. A gyilkosság után Sipos Mátyás öngyilkosságot követett el. A nyomozás kétséget kizárólag megállapította, hogy a drámában harmadik személy nem vett részt s így bünygyi folytatása nincs a nyomozásnak, az ügyészség a temetési engedélyt megadta.

— Jelentkezett, hogy leülje büntetését. Az aradi monopolfőnökség néhány héttel ezelőtt dohánjövédéki kihágás címén 500 lej pénzbírsággal sújtotta Urs Miklós világsi lakost. Urs ma jelentkezett az aradi ügyészségen, ahol bejelentette, hogy a bírságot nem áll módjában lefizetni s ezért kéri, hogy azt változtassák át elzárásra, amint azt különben az ítélet is előírja. Az ügyészség tudomásul vette Urs Miklós bejelentését, akit nyomban beutaltak a fogházba, ahol megkezdte büntetésének kitöltését.

— Néhai IV. Károly magyar király és Horthý Miklós kormányzó drámai találkozására a budai várban. Bethlen István miniszterelnökségének nekrológia, báró Kemény János adta a Magyar Színház szanálásához a milliókat, Gyárfás Elemér kilincselései a bankszindikátus tagjai érdekében, Turi Zoltán és Fekete Manó a vásárhelyi Agrár váltóbíráói, a temesvári Gyapjúparknak százmillióval tartozik a kincstár, Örüllet biztosítottak a Nemzetközi Balesetbiztosítónál és más szenzációs cikk található az „Erdélyi Futár” friss számában. Az „Erdélyi Futár” ára 15 lej és mindenütt kapható.

— A Der Deutsche Rundfunk legújabb száma Ismét változatos tartalommal jelent meg. A kitünő német rádiólap teljes nemzetközi rádióműsört közöl és folytatja „Sie reist incognito” című érdekfeszítő regényét.

Az olasz kormány devizazárlata

Tilos a devizával való külföldi kereskedelem — A lira fontdeviza-fedezetét hozzáférhetetlenné tették, nehogy a lira megingjon

Rómából jelentik: Az olasz kormány ma hozta nyilvánosságra új devizarendelét, melynek értelmében az összes bankok kötelesek devizazárlatot végrehajtani az átutalási, kifizetési és külföldi váltók leszámítolási forgalmában. A rendelet szerint tilos a devizával

való külföldi kereskedelem. Az olasz kormány ezen szigorú intézkedésekkel biztosítani akarja az országot minden bekövetkező pánik ellen. A stabilizált lira nagymennyiségű fontdeviza-fedezetét kénytelen az olasz kormány hozzáférhetetlenné tenni, nehogy árfolyamon aluli elherdálás folytán megingassák a lírát.

Magyarország saját bányáiból biztosítja szén-szükségletét

5000 bányász jut munkához — 20 millió svájci franknak megfelelő valuta marad az országban, ha a szén nem kell külföldről vásárolni — Változatlanok maradnak a szénárak

Budapestről jelentik: Tóth Tibor szénellátási miniszteri biztos ma tájékoztatta a sajtót a szén-szükséglet biztosításáról. A miniszteri biztos kijelentette, hogy a kormány lehetetlenné teszi az áremelést. Abban az esetben, ha Magyarország továbbra is a külföldről szerezte volna be szén-szükségletét, úgy huszmillió svájci franknak megfelelő valutát kellett volna fel-

áldoznia. A magyar bányák biztosítják a naponta szükséges 360 vagon széntöbblet feltárását. A szükséglet pótlására ötezer bányászt állítanak munkába és családtagjaikkal együtt mintegy huszezer embert juttat kenyérhez a kormány. A szénellátási biztosság gondoskodni fog arról, hogy a szénárak a tavalyi szeptemberi szinten mozogjanak.

Argetoianu miniszter szélhámósát keresik

Aradmegyében A rokkant repülő-főhadnagy, aki okmányt hamisított, hogy politikai pressziót gyakoroljon a könyörűni nem akaró szíveken — Körlevél ment a megye valamennyi járásának vezetőségéhez

Feltűnést keltő megkeresés érkezett az aradmegyei prefekturára a napokban a bucaresti-i rendőrigazgatóság információs osztályától. A bucaresti-i leirat, amely a 43119. S. sor-számot viseli, tudomására hozta a megye vezetőségének, hogy Alexandru Costoni rokkant repülő-főhadnagy, aki ismeretes a bucaresti-i

rendőri hatóságok előtt is, az ország különböző megyéit járja be és mindenkinek egy hamisított ajánlólevelet mutat fel, amelyet szerinte Argetoianu belügyminiszter irt volna az ő számára és amelyen ott van tényleg Argetoianu miniszter kabinetfőnökének, Visinescunak is a hamisított aláírása. A bucaresti-i rendőrség felkérte Aradmegye vezetőségét, hogy amennyiben a megye területére érkezne a szélhámós hadirokkant, azonnal tartóztassák le és adják át az ügyészségnek.

Két ötletes munkanélküli az aradi rendőrségen

vagy: „hogyan lehet pénzt inkasszálni?”

A mai munkanélküli világ különös könyveket és még különösebb egzisztenciákat termel. Az aradi rendőrségre ma előállítottak két fiatalembert, Ilea Gyulát és Kaufmann Józsefet, mert engedély nélkül könyvet árusítottak. Üzlethelyiségük egy börtén, amelyben nagymennyiségben van felhalmozva román, magyar és német nyelven egy könyvecske, amely azt a gyanus és manapság meglehetősen kétértelmű címet viseli, hogy:

„Hogyan kell pénzt inkasszálni.”

A könyv erről a nehézkes, fizikai csodaszámba menő műveletről bő tájékoztatást nyújt. A két fiatalember elmondotta, hogy kolozsvári illetőségű munkanélküliek és amikor elkekeresdésük a tetőpontra hágott, az az amerikai stílusú ötletük támadt, hogy ezt a könyvet városról-városra járva árusítsák. A könyv-árusítás a munkanélküliségnél mindenestre rentábilisabbnak bizonyult, minthogy az emberek még az okkultista csodáknál is jobban kíváncsiak voltak arra a titokra, hogy: „Hogyan lehet pénzt inkasszálni.”

Ilea Gyula és Kaufmann József tragédiája ott kezdődik, hogy árujuk mozgó könyv-árusok számára nem tartalmaz hasznos utasításokat.

— Sok könyvet hitelben adtunk el és most nem tudjuk a pénzt inkasszálni — panasolja a két „könyvkereskedő”, akik személyazonosságuk megállapításáig a rendőrség vendégei és mint időmilliomosoknak, bő alkalmauk nyílik a mű tüzetesebb áttanulmányozására.

A francia miniszterelnök amerikai útja

Október 12-én száll hajóra és három hétig marad Washingtonban.

Párisból jelentik: Hir szerint Laval francia miniszterelnök október 12-én hajóra száll, hogy Washingtonba utazzon, ahol folytatja világpolitikai jelentőségű megbeszéléseit. Laval három hétig marad az Unió fővárosában.

Aradmegye vezetősége Argetoianu miniszter szélhámósának mielőbbi kézrekerítése érdekében a legszigorubb intézkedéseket vezette be. Körlevelekben értesítette Aradmegye valamennyi községi és járási vezetőjét a bucaresti-i leirat tartalmáról és egyben utasította a megyei közigazgatás közegeit, hogy a szélhámóst, ha felbukkan, azonnal tartóztassák le és szállítsák be az aradi ügyészség fogházába.

A román legionisták temesvári kongresszusán baleset történt

A hánsági elnök lezuhant a színpadról és ajultan terült el.

Temesvárról jelentik: Ma kezdődött meg a román legionisták kongresszusa. A kongresszusra az ország minden részéből érkeztek volt legionisták, akik a román légiókban szolgáltak egykor. A kongresszus első napján tábori mise vezette be az ünnepségeket, melyen magasrangú katonai személyiségek is megjelentek. A istentisztelet után a temesvári Capitol-mozgóban gyűlést tartottak, melyet közebéd követett. Este hét órakor impozáns fáklyásmenet, majd közvacsora volt. A délelőtti ülés bevezetőjén egyébként sajnálatos incidens volt. Tíz óra után a gyűlés szereplői összejöttek a színpadon. Hirtelen pánik tört ki, amit a legionisták hánsági elnökének balesete idézett elő. David George dr., aki a színpad szélére került, hirtelen megcsuszott és a két méter mély zenekari árokba zuhant. Néhány pillanatra ajultan feküdt a zenekarban, azonban az elősiető orvosok magához térítették és megállapították, hogy könnyebb természetű zúzódásokon kívül semmi baja nem történt. A zuhanás erejét szerencsére tompította az orchester fölé kifeszített vastag posztó, amelyet az ügyvéd teste azonban átszakított. Az incidens szerencsés befejezése után megnyugtatta a kedélyeket és így a gyűlés kezdetét vette.

„A vörös Bécs uralma huszonnégy órán belül megdőlhet“

Starhemberg herceg: Bármikor magunkhoz ragadhatjuk a hatalmat, amikor akarjuk — Elítélő nyilatkozat Schober dr. külügyminiszter-alkancellár ellen — Beszélgetés Ernst Rüdiger Starhemberg herceggel

A Heimatschutz szabadlábra helyezett és Bécsbe érkezett fővezére leopoldi a két hét előtti puccs kulisszatitkait

(Bécsből jelenti az Aradi Közlöny tudósítója.) Az osztrák hatóságok — amint az Aradi Közlöny már jelentette — az elmúlt héten szabadlábra helyezték az osztrák Heimatschutz fővezérét, Starhemberg Ernst Rüdiger herceget. A tavalyi Heimwehr-kormány volt 33 éves belügyminiszterét a linzi rendőrség a két hét előtti puccs miatt tartóztatta le. Az osztrák Heimatschutz fővezérének azonban sikerült összekötése révén a hatóságokat meggyőzni arról, hogy helyesebb, ha szabadlábra helyezik, mintha ügyének tárgyalásáig őrizetben tartják.

Az osztrák jobboldali radikális fiatal fővezére, Ausztria egyik leggazdagabb arisztokratája a napokban Bécsbe érkezett és a Sacher-szállodában ültette fel tanyáját. Starhemberg herceget egyáltalán nem depressziálja a két hét előtti puccskísérlet kudarca, hanem bizakodó mozgalmának jövőjét illetően, igen érdekesen mesél:

— Mindenekelőtt hangsúlyozni akarom, hogy Pirmer dr. stájerországi akciója a többi tartományok Heimatschutz-alkulatait meglepetésszerűen érte. Közöttem és Pirmer között közvetlenül a puccs előtt semmiféle érintkezés nem történt. Ezzel szemben Pirmer szoros összeköttetésben állott Schober dr. alkancellár külügyminiszterrel, aki már 1929-ben kidolgozta a Pirmer által proklamált ideiglenes alkotmány-pátenst. Így Schobertől származik az a paragrafus, amely a jelenlegi alkotmányt hatályon kívül helyezi. Az a körülmény, hogy Schober dr. most oly erőlyesen „üldöz“ minket, „puccsistákat“, megerősíti meggyőződésemet, hogy tudniillik Pirmer dr. határozott ígéreteket kapott arra vonatkozóan, miszerint az államhatalom nem fordul ellene. Hiszen különböző módszerek vannak egy megunt mozgalom kompromittálására és a nagy Metternich törekvő kicsiny imitátorának adva volt, hogy a Heimatschutzot az államhatalom bajnettjei és a büntetőtörvénykönyv masinája elcsalja.

A Heimatschutz ötvézezer emberből áll

— A második meglepetés, amely szeptember 13-án ért bennünket, az volt, hogy a Heimatschutz-riadó, amelyet a stájerországi hírekre bocsátottunk ki, nem várt tömegekben állította fegyverbe híveinket. Nálunk Felső-Ausztriában, ahol a Heimatschutz tagjainak száma mintegy 5000, egyszerre csak 25.000 ember, többnyire földműves, állott talpra, hogy végre a vörös Bécs ellen masirozzon. Igen fényesen állotta ki a próbát a katonai fegyelem Felsőstájerországban is. Embereink betartották a parancsot, amely úgy szólt, hogy a fegyveres állami erők nem szabad lóni.

— A Pirmer-puccs harmadik meglepetése az, hogy azóta állandóan növekedik tagjaink létszáma. Ma a fegyveres Heimatschutz Ausztriában több mint 50.000 emberből áll. Komoly akció esetén azonban ezen szám háromszorosára számíthatunk. Ha viszont a marxisták kísérlelnének meg puccsot, úgy a különböző Heimwehr- és Frontharcos-alkulatok is a Heimatschutz irányítása alá rendelnék magukat.

— A szeptember 13-iki vállalkozás lefojlyása azt bizonyítja, hogy átvehettük volna a hatalmat, ha a szükséges brutalitással jártunk volna el. És kerekén kijelentem, hogy bármikor magunkhoz ragadhatjuk a hatalmat, amikor akarjuk, 24 órán belül most is. Sőt egy év előtt, amikor belügyminiszter voltam, minden vérontás nélkül megtehettük volna. Hiszen az egész állami apparátus a kezemben volt. Azonban nem ez a probléma. A kérdés

az, hogy vajjon a hatalom átvétele után ugrá lehetünk-e az összes gazdasági intézményeken. Ehhez egy csomó gazdasági szakemberre van szükségünk. Ezek eddig sajnos hiányoztak. Pirmernek nem ez volt a nézete, én tehát szinte örövendek, hogy nem sikerült kísérlete, mivel valószínűleg áldatlan összeomlásra vezetett volna, amely egyszermindenkora kompromittálta volna mozgalmunkat.

Kíméletlen harc a marxisták ellen

— A Heimatschutz fővezérletét szabadlábrahelyezésem után ismét átvettem és nem gondolok arra, hogy újra lemondjak róla. És pedig azért nem, mivel pillanatnyilag nincsen senki, aki csoportjainkat vissza- és összetartaná. Ezen magatartásomat részletezett programom magyarázza meg és nem pedig a demokráciá, jelenlegi formájának kímélése. A Heimatschutz az én vezetésem alatt és egyáltalán forradalmi mozgalom, amelyet gyűlölet és megvetés tölt el a jelenlegi formáldemokratikus államforma ellen és amely meg akarja valósítani az igazi demokratikus és szociális néppállamot a „Quadeagesimo Anno“ pápai encyklika szellemében. A mi államunk a keresztény és nemzeti világnézet diktaturája lesz. Mozgalmunk sikerének bekövetkezését sem Schober dr., sem a többi kis politikusok nem akadályozhatják meg.

Vonat és kocsihalálos kimenetelű karambolja

Borzalmas szerencsétlenség Giurgiu mellett.

Giurgiuból jelentik: Borzalmas vasuti szerencsétlenség történt ma délelőtt a Giurgiu—Videle-i vasutvonalon. A halálos kimenetelű szerencsétlenség áldozata Visan Ion 18 éves parasztleány, aki apjával együtt kocsin igyekezett Radulesti községből a szomszéd faluba, ahol a hetivásáron akartak résztvenni. A szerencsétlenség Radulesti község állomása közelében lévő egyik vasuti átjárónál történt. Az apa és fia gyanútlanul hajtottak keresztül a síneken, mivel a sorompó nem volt leeresztve. Amikor a lassan haladó parasztkocsi már a síneken volt, egyszerre feltűnt egy tehervonat, mely nagy sebességgel Giurgiu irányába közeledett.

A szerencsétlen emberek a vonat közeledtét látva a lovak közé csaptak, hogy még idejében leérjenek a sínekről, ez azonban nem sikerült, mert a következő pillanatban a tehervonat mozgonyára elkapta a szekeret és azt több mint húsz méterre keresztül magával vonszolta. A bennülők közül a 18 éves leány azonnal szörnyethalt, míg apja életveszélyes sérüléseket szenvedett. A parasztszeker teljesen összetört és a kocsi elé fogott két ló szintén a szerencsétlenség áldozata lett. A katasztrófa ügyében vizsgálatot vezettek be.

Villámcsapás érte a budapesti utasszállító repülőgépet

A gép baj nélkül ért Budapestre.

Budapestről jelentik: A Cidna repülőársaság egyik gépét, amely Budapest és Bécs között közlekedik, a Csallóközben villámcsapás érte. Bár a gép jobbszárnya megsérült, minden baj nélkül Budapestre érkezett.

SPORT KÖZLÖNY

Pénteken este indul a román válogatott Budapestre

Budapestben állítják össze a csapatot

A román sportközvélemény fokozott érdeklődéssel tekint a vasárnapi román-magyar amatőr Európa-Kupa mérkőzés elé, amely a román válogatott csapatnak nagy erőpróbája lesz. Természetesen Bucuresztben máris hozzáálltak a készülődésekhez és a csapat összeállításához. Az előjelek után valószínűnek látszik, hogy a Csehszlovákia ellen teljes sikerrel szerepelt nemzeti válogatott csapat egységét aligha bolygatják meg. A Budapestre utazó román különítmény 14—15 játékost visz magával és a csapatot csak a helyszínen állítják össze.

A kijelölt játékosok a következők: Czín-

czér, Zaubér, Vogel, Albu, Sfera, Robe, Steinbach, Borbély I., Stanciu, Glanzmann, Kovács, Sepi, Bodola, Kocsis.

A válogatott csapat pénteken este indul el a fővárosból és közvetlen kocsiban utazva szombaton érkezik meg Budapestre. A csapat szereplését az utóbbi eredmények után határozott bizalommal kísérhetjük és remélhetjük, hogy az idegen környezetet sem akadályozza meg a román együttes biztos győzelmét.

A mérkőzés különben azért is nevezetes esemény, mert hosszú idők óta ezuttal szerepel első ízben román csapat Budapesten.

Ünnepélyes fogadtatást készítenek elő a bécsi Slovan-nak

Az AMTE összeállította csapatát a szombati mérkőzésre.

Az AMTE csapata a szombaton lejátszásra kerülő Slovan elleni mérkőzésére nagy előkészületeket tesz. A mai napon tréninget tartott a munkásklub, amelyen nagy számban jelentek meg a játékosok. A tréning műsorán ugrás, futás és végül kétkapus futballjáték szerepelt. A tréning után az AMTE vezetősége összeállította csapatát, amely szombaton délután a Gioria-pályán barátságos mérkőzés keretén belül mér össze erejét a jóképességű bécsi Slovan-nal. A csapat a következő: Tyukodi—Gömöry, Csajka—Valter, Takács, Kolumbán II.—Zsiga, Miklósy, Incze, Ókrös, Gulyás.

Amint az összeállításból látható, a csapat három AAC-játékosal lett megerősítve. A munkáscsapat ilyen összetételben nagyobb feleadatok megoldására is képes. A bécsi Slovan péntek este érkezik meg az aradi állomásra. A rendező egyesületek ünnepélyes fogadtatást készítenek elő a bécsi expedíciónak, amely 18 tagot számlál.

O A Szeged FC Temesváron. A nemrégiben alakult szegedi profi csapat, a Szeged FC, a (Bástya utóda) vasárnap Temesváron vendégszerepel az ottani profi csapat, a Ripensia ellen.

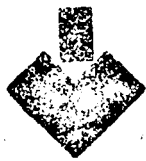
O Huber és Szabóki a magyar amatőr válogatottban. Budapesti jelentés szerint a vasárnap sorra kerülő román-magyar amatőr válogatott mérkőzésre a magyar csapatban minden valószínűség szerint az Újpest kitűnő kapusa, Huber és a Sabaria balösszekötője, Szabóki is helyet kapnak. Mint ismeretes, a fenti két játékos egyesületükben mint amatőrök szerepelnek.

O Szünetel a temesvári „Arena“ című sportlap. Ormay Ottó, az „Arena“ főszerkesztője vakbélgyulladásban súlyosan megbetegedett és jelenleg a Park-szanaszatóriumban fekszik. Ormay Ottó betegsége miatt az „Arena“ megjelenése szünetel.

O Kiténtették a magyar uszókat. Budapestről jelentik: A magyar kormányzó a Párisban olyan nagy dicsőséggel szereplő győztes magyar uszókat kiténteti, Komjáthy Béla, a magyar vízipólócsapat trénera a Signum Laudist, az uszók pedig a Magyar Erdemkereszt negyedik osztályú kaniák.

A VILÁG URAI

az UJSÁG

új mélynyomású ingyenes melléklete

a vasárnapi számban.

A mellékletek összegyűjtve, díszes albumba kötve minden könyvtár díszűl szolgál. — Előfizetők bekötési táblát a kiadó hivatalban rendelhetnek.

Közokirathamisítás vádja egy volt aradmegyei jegyző és egy bíró ellen

Az aradi törvényszék érdekes közokirathamisítási ügyben tartott ma tárgyalást. A per hátterében a szokásos politikai torzalkodás húzódik meg, amely a községek életében hatványozottabb mértékben nyilvánul meg. Az előzmények még 1922-re nyúlnak vissza, amikor Csizmás Emil volt Mácsa község jegyzője és Mercea György volt a községi bíró. A község rendőroket akart alkalmazni s a jegyző a saját embereit vettette fel községi szolgálatba. Az ellenpárt nem volt megelégedve a községi rendőrök személyével és ezért bünvádi feljelentést adott be Csizmás Emil jegyző és Mercea György bíró ellen, azon a címen, hogy 1922 március 4-iki községi tanácsülés jegyzőkönyvét, amelyen a községi rendőrök felvételét tárgyalták, meghamisították. A vád szerint az ellenpárt kifogásolta azoknak alkalmazását, a kiket Csizmás jegyző javaslatba hozott, azonban a jegyzőkönyv mégis úgy tüntet fel, mint ha az alkalmazás egyhangulag történt volna.

A feljelentés alapján az aradi ügyészség közokirathamisítás miatt emelt vádat Csizmás Emil és Mercea György ellen, akiknek ügyében ma tűzte ki a fő tárgyalást az aradi törvényszék. Tekintettel azonban arra, hogy a tárgyaláson csupán a vádlottak jelentek meg, a bíróság az ügy tárgyalását elhalasztotta azzal, hogy a tanúk ellen elővezetési parancsot bocsájt ki.

Merényletet követtek el egy személyvonat ellen

Vasruddal akarták kisiklatni a vonatot, azonban a merénylet nem sikerült.

Bucurestből jelentik: A Braila—Galati közötti vonalon a 809-es számú személyvonat ellen Moldovenesti közelében merényletet követtek el. A mozdonyvezető hirtelen erős rázkódást érzett. Megállította a vonatot és megállapította, hogy a síneken hatalmas vasrud fekszik, amelynek azonban szerencsére nem sikerült kisiklatni a vonatot. Az utasoknak az ijedségen kívül semmi bajuk nem történt.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Bucurestibe helyezték Haralamb Henryt, a Marmorosch, Blank & Co. aradi bankfiókjának vezetőjét A központi vezérigazgatósághoz nyert beosztást az Aradon általánosan becsült bankigazgató

Arad egyik pénzintézetének vezetőségében a közeli napokban változás áll be. Haralamb Henryt, a Marmorosch, Blank & Cie aradi fiókjának igazgatóját, az intézet vezetősége Bucurestibe helyezte át. A bank igazgatóságának köréből nyert információk szerint Haralamb Henry áthelyezése egyúttal előléptetést is jelent, amennyiben az aradi fiók igazgatója a bucaresti-i központi vezérigazgatóságban nyer elhelyezést. Haralamb Henry elhelyezése így nincs összefüggésben azzal, hogy a Marmorosch, Blank & Cie. egyik vállalata elnyerte a dohányeladás monopóliumát

és az aradi fiók igazgatója tehát nem ennek a külön vállalatnak az élére kerül. Haralamb Henry egyébként még e hó folyamán elávozik Aradról.

A kiváló pénzügyi szakértő áthelyezését bizonyára sokan fogják sajnálni nemcsak Arad bankköreiből, hanem társadalmi körökben is. Haralamb Henry évekkal ezelőtt került Aradra és rövid idő alatt egyrészt a szakemberek megbecsülését vívta ki, másrészt pedig szimpatikus egyénisége következtében Arad társadalmi életének egyik közkedvelt tagja lett.

Fokozottabb adóbehajtást sürget az állam

Értekezlet a pénzügyigazgatóságon — Taranu Victor vezérfelügyelő nyilatkozata — Csökken megszerte az adóbehajtás

Taranu Victor pénzügyi vezérfelügyelő ma érkezett haza Aradra néhány napos bucaresti-i utjáról, ahol vezérfelügyelői konferencián vett részt a pénzügyminisztériumban. Az Aradi Közlöny munkatársa ma felkereste Taranu vezérfelügyelőt, aki a következőkben nyilatkozott a bucaresti-i konferenciáról:

— A konferencián mindenekelőtt az adóbehajtások ügye került szóba. Először ismertették az új költségvetés tervezetét, majd pedig arra világítottak rá, hogy az adóbehajtások nagyon lassu tempóban haladnak előre és nem felelnek meg a várakozásoknak. A minisztérium tehát abban az irányban adott utasítást, hogy fokozzuk az adóbehajtásokat és fokozottan ellenőrizzük az inkasszációk előrehaladását. A minisztériumnak ugyanis az az álláspontja, hogy az év végéig be kell hajtani azokat az összegeket, amelyekből a jelenlegi há-

ralékokat fedezni lehet. Mint Taranu vezérfelügyelő nyilatkozatából kitűnik, a minisztérium tehát újra szorít egyet az adóprésem, mivel egyre valószínűbbé válik, hogy a behajtásoknak még a tavalyi százalékat sem sikerül elérni. Az Aradi Közlöny egyébként már egy alkalommal beszámolt arról, hogy az adóbehajtások terén tetemes visszaesés mutatkozik. Ezt a megállapítást főleg a megyére kell érteni, ahol a gazdák csak kis mértékben tudtak tudni termésükön és így adózási kötelezettségüknek sem tudtak eleget tenni. Szentanna példánál, amely az elmúlt évben, ebben az időszakban, tehát összesen, egy hónapban havonta ötmillió lejt szállított be a pénzügyigazgatóságra, idén mándössze csak százötvenezer lejt fizetett be az elmúlt hónapban. Ha nem is így nagymérvű, de hasonló a visszaesés a többi falvakban is.

Új rendszer az aradi monopolcikk kiosztásánál

A trafikosoknak nem kell személyesen menni az árukért.

Október elsejével a monopolgyártmányok az ország valamennyi városában új kereskedelmi alapon kerülnek forgalomba. Annak idején beszámolt arról az Aradi Közlöny, hogy a dohány, szivar, cigaretta, cigarettapapíros és játékkártyák szétosztásának koncesszióját egy külön céla alakult társaság, a Societatea de Distribuire kapta meg, amely mögött a Marmorosch, Blank & Co. bankház áll. Ma érdeklődtünk az aradi monopolfőnökségen az iránt, hogy az új rendszer hoz-e lényegesebb változást a monopolneműek elosztásában. Genescu Todor monopolfőnök a következőkben világított rá azokra a változásokra, amelyek az újonnan előállott helyzet következtében előállnak:

— A monopolcikk kiosztását már a mai napon az új rendszer alapján kezdtük meg. Ezentul ugyanis a trafiktulajdonosoknak nem kell a raktárba jönniök, hogy bejelentsek igényeiket és a vásárolt árut sem kell saját maguknak hazaszállítaniok. A Distribuire ugyanis saját autóval rendelkezik, amelyen a vállalat képviselője kimegy és felveszi a rendeléseket és az árut ugyancsak auton szállítja ki a trafikosoknak. Ezzel tehát elérjük azt, hogy a trafikosoknak ne kelljen itt, a raktárban idejüket feláldozniok. A trafikosok részesedése továbbra is az eddigi marad. A kistrafikosok 3, míg a nagytrafikosok továbbra is 6 százalék részesedést kapnak. A Distribuire pedig hét százalékos részesedést kap a kiszállított áru után a Monopoltól. Így tehát a nagytrafikosoknak szállítandó árunál egy, míg a kistrafikokénál négy százalékot keres. A monopol tisztviselői létszáma továbbra is a jelenlegi mara

Megkezdte működését Aradon a postatakarékpénztár fiókja

Nagy érdeklődés nyilvánul meg a megyében.

Október elsejei dátummal — mint arról az Aradi Közlöny annakidején beszámolt — meg kellett nyitni a Postatakarékpénztárnak. A tervek szerint ma már meg is kezdte működését az aradi postafőnökségen a Postatakarékpénztár aradi fiókja.

Mint ismeretes, a Postatakaréknál elhelyezett betéteket és annak kamatait az állam garantálja és a százezer lejt meg nem haladó betétek után esedékes kamatok mindennemű kereseti, globális, tőkekamat vagy más állami, megyei és községi adó alól mentesek. A betéteket és a visszafizetéseket a Postatakarék titokban tartja és a betevőkön kívül azokról senkinek sem ad felvilágosítást. A kamatlábat évenként a Postatakarék igazgatótanácsa állapítja meg. A legkisebb betétösszeg ötven lejt és a betétek nemcsak a Postatakarék pénztáránál vagy a betétkönyvet kiállító postahivatalnál, hanem bármely más postahivatalnál is eszközölhetők. Azokról a különleges előnyökről, amelyek a Postatakarék betevőinek nyútt, az aradi postafőnökség felvilágosítással szolgál.

A Postatakarékpénztárnak mint említettük — ma volt Aradon a hivatalos megnyitása, azonban a postafőnökségnél nyert információk szerint a mai első napon egyetlen betevő sem jelentkezett. Ezzel szemben a megyében már napokkal ezelőtt nagy érdeklődés nyilvánult meg a Postatakarék iránt és, amint értesülünk, több község postahivatalánál történtek betételek.

A szerkesztésért
STAUFER ISTVAN
felel.

Aradon és a vidéken teljesen megszűnt a buzaexport

A csehszlovákiai tilalom katasztrófális hatása — Ismét esik a buza ára — Mi volt az oka Csehország lépésének?

A csehszlovákiai behozatali engedélyek ügyében még mindig nem történt változás. A kormány és a prágai nagykövetség intervenciója ugyáltszik, hogy eddig hatás nélkül maradt. Annak a bizottságnak üléséről, amely a beviteli engedélyek ügyében dönt, még semmi sem került nyilvánosságra. Az *Aradi Közlöny* munkatársának ma alkalma volt beszélgetni egy tekintélyes aradi gabonaexportőrrel, **Kardos Jenővel**, a Kardos és Gamber-cég beltagjával, aki ma érkezett haza csehszlovákiai utjáról. Kardos Jenő a következő érdekes nyilatkozatban világította meg a csehszlovákiai helyzetet:

— A beviteli engedélyek kiadásáról egyelőre még semmit sem lehet hallani. Értesülésem szerint beviteli engedélyeket *csak román buzára nem adnak ki*, míg a jugoszláv buza akadály nélkül beemelhet Csehszlovákiába. A szlovenszki malmok, amelyeknek vezetőivel tárgyaltam, mindannyian *hajlandók lennének nagyobb mennyiségű román búzát importálni, természetesen azzal a feltétellel, hogy szerezzék meg a megfelelő mennyiségre a beviteli engedélyt*. Ez pedig lehetetlen. A dunai kikötőkben most is nagy rakományok vannak, amelyeket szlovenszki malmok rendeltek meg és amelyek nem lehet cseh területre vinni a beviteli engedélyek hiánya miatt. A jelenlegi helyzet mindenképpen *katasztrófális az itteni exportőrökre*. Katasztrófális egyrészt, mert például itt *Arad vidékén teljesen megszűnt az export*, másrészt pedig azért, mert még azok az exportőrök is ki vannak téve a szlovenszki malmok kénye-kedvének, akik régebben adták el búzát Csehszlovákiának. Egyes malmok ugyanis még rendelkeznek fel nem használt behozatali engedélyekkel és abban az esetben, ha például Jugoszláviából sikerül olcsóbban kapniok búzát, mint amilyen áron azt a román exportőröknél lekötötték, egyszerűen azt mondják, hogy a lekötött árut nem veszik át, mert nem kapták meg a szükséges beviteli engedélyt. Azt pedig, hogy birtokában vannak-e az engedélyeknek, vagy nem, az exportőr nem kon-

trollálhatja. Jártam a budapesti tőzsdén is, ahol *a minimálisra csökkent a forgalom*. Román gabonaajánlatok voltak szép számmal, azonban a kereslet lanya volt. Általában az a vélemény, hogy Csehszlovákia a beviteli engedélyek kiadását a cseh-magyar kereskedelmi tárgyalásokra való tekintettel függesztett fel. Abban az esetben ugyanis, ha parafálják az új kereskedelmi szerződést, akkor minden valószínűség szerint megnyílik a magyar buza útja Csehszlovákia felé. A román diplomáciának épp erre való tekintettel kellene fűrgébbnek lennie és idejében megtennie a kellő lépéseket annak érdekében, hogy Csehszlovákia respektálja a megállapodásokat. Erre annál is inkább szükség lenne, mivel a jelenlegi helyzet egész vidékek gazdátársadalmának egzisztenciáját veszélyezteti.

Az aradi piacról szerzett információink szerint *a buza ára csökkenő tendenciát mutat* és így minden valószínűség megvan arra, hogy abban az esetben, ha a kereslet nem élénkül meg, ami viszont a beviteli engedélyek kiadásától függ, *ugy a buza ára néhány napon belül ismét kétszáz leire esik*. Ennek jelentőségét pedig nem kell külön magyarázatokkal alátámasztani.

Rádió műsor.

— Romániai időszámítás. —

PÉNTEK, OKTÓBER 2.

Bucaresti. 14. Gramofon, 14.50. Gramofon, 19. Rádiózenekar, 21.20. Gramofon, 22. Katorazene, 23.15. Luca-zenekar: Román zene. — **Budapest.** 10.15. Az Országos Postászenekar hangversenye, 13. Déli harangszó, 13.05. Hangverseny, 5. Mesék és versek, 6. Moly Tamás novellái, 6.30. Operettrezletek, Gramofonhangverseny, 7.30. Gyorsíró tanfolyam, 8. Dr. Ernst Hückel előadása, 8.30. Zongorahangverseny, 9.30. Perts Jenő és cigányzenekarának hangversenye, 10.30. Kamarazene, est, 11.45. A Budapesti Koncert Szalonzenekar hangversenye. — **Bécs,** 12.30. Silying zenekar, 14.10. Gr. 18. Macho zenekar. — **Belgrád,** 12.35. Gramofon, 13.45. Rádió-

CRYPTON AURA

elemek rak-tára és képvisellete:

BARBA ERNŐ cég
Arad, Strada Bucur No. 11.

zenekar, 17. Gramofon, 18. Nemzeti dalok, 18.30. Gramofon, 19. Nemzeti zene, 13.15. Hofdtkov Pál operatársulat hangversenye, 23.50 Gramofon — Breslau, 17. Lortzing: Cár és ács c. operája. — **Brünn,** 20.30. Smetana: A titok, vígopera 3 felvonásban. — **Heilsberg,** 17.35. Szórakoztató zene, 20.30. Zongoraverseny, 21. Leipzig, 22.10. Leipzig. — **Kassa,** 19. Békefű-Popper asszony magyarul mesél, 19.20. Magyar nyelvű előadás — **Langenberg,** 18. Kortársaink zenéje, 21. Közvetítés Newyorkból, 21.15. Szórakoztató zene, 21.45. Schubert Ferenc. Előadás zenei példákkal, 23.05—24.ig esti zene. — **Róma,** 19.30. Szórakoztató zene, 21.10. Gramofon.

SZOMBAT, OKTÓBER 3.

Bucaresti 14. Gramofon, 14.50. Gramofon, 19. Sibicuanu zenekar: Könnyű és román zene, 21.20. Gramofon, 21.30. Opera. — **Budapest,** 10.15. A rádió házikvartettjének hangversenye, 13. Déli harangszó, 13.05. Gramofonhangverseny, 5. A porcellánművészet, 6.30. Vidák Sándor és cigányzenekarának hangversenye, 8. A budapesti szabadstílusú birkózó Európa bajnokságok, 8.15. Kalmár Pál hangversenye a Fejes szalonzenekar kíséretével, 9.15. A művészet válsága. Márkus László előadása, 9.45. Bécsi keringők, A m. kir. Operaház tagjából alakult zenekar hangversenye. Majd: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye. — **Bécs,** 12.30. A Weiss zenekar, 14.45. Gr. 16.02. Gr. 18.05. A bécsi színfonikusok hangversenye, 20.45. Hegedűszonáták: 1. Beethoven: D-dur szonáta, 2. A-dur szonáta, 21.30. Bécsi est, a Holzer zenekar és szólisták közreműködésével, 21.30. Tánczene. — **Belgrád,** 13.35. Nemzeti zene, 17. Gramofon, 18. Nemzeti dalok, 18.30. Rádiózenekar, 22. Rádiózenekar, 23. Gramofon, 23.30. Seta Európán át. — **Heilsberg,** 17.15. Szórakoztató zene, 22.10. Vidám est, 23.30. Tánczene Berlinből. — **Langenberg,** 18. Szórakoztató zene, 20.15. Königsberg, 21.15. Vidám est, 23.30. Esti zene, 24.30. Jazz — **Milano,** 17.50. Könnyű zene, 18. Gramofon, 20.15. Szórakoztató zene, 20.40. Gramofon, 24. Tánczene. — **Palermo,** 21.30. Hangverseny, 22. Gramofon, 22.30. Lehár Éva című operettje, 24.25. Hangverseny. — **Róma,** 18.30. Szórakoztató zene.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITIUK Minden szó hétköznap 4 vasárnap 5 Lej vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Csak válaszshévezzel ellátott kérdézőkérésre válaszolunk. Ajánlatok teljes levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

HIRDETÉSEKET DÉLUTÁN 5 ÓRAIG VESZÜNK FEL.

Dura-elemek és zseblámpák nagyban és kicsinyben
Rosenfeld Géza villany és rádiószereplő, új Neuman-ház, Bulev. Reg. Maria 9.

ALKALMAZÁS.

KERESÉK megbízható 13—14 éves fiút faluról alkalmazásra. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 250

Jóerkölcsű fiu tanulóknak felvétetik
Neuländer szücsnél,
Fischer Eliz-palota. 3294

Fiatal, munkabíró házaspár (férfi lehetőleg szereléshez értő)
házmesternek felvétetik.
Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalán. 500

LAKÁS.

KÉTSZOBA, fürdőszobás udvari lakás november 1-re kiadó. Str. Ciorogariu 7. (Vécsey-uca). 3805

MODERN háromszobás lakás nagy parkos udvarral, november 1-re kiadó, volt Magyar-uca 3. 3307

KIADÓ a volt Szabadság-tér közvetlen közelében 2 szoba, előszoba, konyhából álló lakás. Cim: Calea Banatului (v. Asztalos Sándor-u.) 3. 800

KÜLÖNBEJÁRATU BUTOROZOTT SZOBA direkt fürdőszobával, elegáns, garantált tiszta, esetleg teljes elátással, október 1-re olcsón kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban: 400

EGY-KÉT és háromszobás lakás kiadó. Bővebbet: v. Andrássy-tér 19., a házmesternél. 200

KÉTSZOBA, konyhás I-ső emeleti lakás, a Szabadság-tér sarkánál kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban.

EGYSZOBÁS, konyhás lakás főtéren kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 200

Olcsóbb a kendőnél!
Gyapju sapka 50 Lej
Kalapok ... 150 Lejtől

GABY

kalapszalon, Arad, Bul. Reg. Ferd. II. Flókiület: **Pollák,** Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-ut 9.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

KERESÉK perssabungákat, szörme darabokat felazórmézéshez, perzsa és gyári ebédülő- és futószőnyegeket, vitrineket, komódokat, sezlonokat, tonet székeket, szobaberendezéseket, antik dísz tárgyakat. **SALGONÉ** bizományi üzlete, Strada Horia 1. (Széchenyi-uca) Neuman-palota.

ELADÓ ebédülő, konyhaasztal, stélázi, hokerik, fűszerüzlet fiókosállvány, pult, ajtó, kályha, v. Sarió-u. 74. 3309

KALYHAK, perzsa, nutria, mormotta bundák, boák, szörme-darabok, perzsa-szőnyegek, ebédlők, hálók, szalon és uriszobaberendezések, vitrin, tükrök, íróasztalok, szongorák, hegedűk, festmények, dísz tárgyak, storeok, függönyök, kőzimunkák, antik órák, asztalok, fotelramák, gobelin kép stb. stb. eladók.

SALGONÉ bizományi üzlete, Str. Horia No. 1. (Neuman-palota)

ÚJ ÜZLETBERENDEZÉS jutányos áron eladó. Megtekinthető: Bul. Reg. Maria 19., házmesternél.

KITÜNO, jókarban levő 2 Hltres vas-hordók eladók. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 200

TISZTA MOSOTT RONGYOT gépek tisztítására kisebb tételben keresünk megvételre. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 100

Keresek megvételre

szörmebundákat, perzsa-szőnyegeket, világos náloszobát, antik butorokat, konyhaberendezést, rézágynakat, márkás figurális porcellánokat. „ARS” bizományi üzlet, Str. Eminescu 30., Ortutay palota.

ÜZLETEK.

Nagy üzlethelyiség

(42 m²) tágas és világos udvari szárnyal (84 m²) **kiadó,** volt Szabadság-tér 3. 3304

Belvárosban

2 szobás, elő- és fürdőszobás lakásu kertes, adómentes ujház, ugyan e telken épült 3x1 szobás lakásu régi házzal együtt, ezenkívül több bér- és magánház jutányos áron eladó

Boross-ügynökségnél, Strada Consistoriului, v. Batthyány-uca 9. szám.

KÜLÖNFFÉK.

FÉRFISZOBA, csontszintű háló, modern teljesen kifogástalan villanylámpa, paplan párna, lenvászón ágygarnitúra teljesen új, férfi és női télikabátok olcsón eladók. Ugyanott egy különbejáratu butorozott szoba fürdőszobával október elsejére kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 500